

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Hromadné žaloby

Nikola Manlíková

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Nikola MANLÍKOVÁ**
Osobní číslo: **R16M0157P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Hromadné žaloby**
Zadávací katedra: **Katedra občanského práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Hromadné žaloby a kolektivní ochrana práv – pojem a účel
3. Hromadné žaloby v souvislostech práva EU
4. Hromadné žaloby ve vybraných zahraničních právních řádech
5. Hromadné žaloby de lege ferenda
6. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz příloha

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Miroslav Hromada, Ph.D.**
Katedra pracovního práva a práva sociálního
zabezpečení

Datum zadání diplomové práce: **31. března 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 20. července 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni, dne 21. 3. 2021

Nikola Manlíková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu diplomové práce Mgr. Miroslavu Hromadovi, Ph.D. za jeho ochotu poskytnout svůj čas, rady a zkušenosti při zpracování této diplomové práce.

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Hromadné žaloby a kolektivní ochrana práv	2
2.1 Pojem.....	2
2.2 Účel	4
2.3 Terminologie.....	6
2.4 Typy hromadných žalob	10
2.4.1 Reprezentativní žaloby.....	11
2.4.2 Skupinové žaloby	12
2.5 Historický exkurz	15
2.6 Česká právní úprava	16
2.6.1 Historický kontext	16
2.6.2 Současná legislativní situace v ČR.....	17
3. Hromadné žaloby ve vybraných právních rádech	24
3.1 Obecně ke konceptu hromadných žalob	24
3.2 Velká Británie	25
3.3 Belgie.....	25
3.5 Rakousko	27
3.6 Německo	29
3.7 Spojené státy americké	30
3.8 Francie	34
4. Hromadné žaloby v souvislostech práva EU	35
4.1 Legislativní vývoj do roku 2013	35
4.2 Doporučení Komise o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody	38
4.3 Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů.....	39
4.3.1 Ohlasy spotřebitelů v Evropské unii k evropskému záměru	41
4.5 Směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů.....	42
5. Hromadné žaloby de lege ferenda.....	45
5.1 Věcný záměr zákona o hromadných žalobách	45
5.2 Ohlasy k připravovanému záměru v ČR	48
5.3 Návrh zákona o hromadných žalobách.....	51
5.4 Současná podoba zákona o hromadném řízení.....	56
6. Závěr	62
Resumé.....	65
Zdroje	66

Seznam použitých zkratek

OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
ZOS	Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ZNP	Zákon č. 104/2008 Sb., o nabídkách převzetí a o změně některých dalších zákonů (zákon o nabídkách převzetí)
NZHŽ	Návrh zákona o hromadných žalobách znění ze dne 14. 3. 2019
NZHŘ	Návrh zákona o hromadném řízení znění ze dne 24. 2. 2020
Doporučení	Doporučení Komise č. 2013/396/EU ze dne 11. června 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie
Návrh směrnice	Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES
Směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES
Zákon o ochraně spotřebitele	Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
Zákon o veřejných dražbách	Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách
Zákon o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem	Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

1. Úvod

Hromadné žaloby představují v současné době velmi diskutované téma. Je tomu zejména na základě probíhajícího legislativního vývoje v České republice i na úrovni Evropské Unie ve snaze představit koncept hromadných žalob jako jeden ze způsobů kolektivního uplatňování nároků. Lze také zpozorovat vzestupnou tendenci řady států zakotvit tento procesní instrument do jejich právních řádů.

Nejprve v této práci bude představen koncept hromadných žalob jako procesní instrument kolektivní ochrany práv s poukazem na jejich účel a výhody, ale také představení argumentů hovořících o možných rizicích, která s sebou hromadné žaloby přinášejí a možnosti jejich zneužití.

Dále bude popsán a rozveden rozdíl mezi jednotlivými druhy hromadných žalob. Pro náležité uchopení problematiky bude stručně shrnuta globální i česká historie tohoto instrumentu s poukazem na jeho vznik a vývoj.

V následující části této práce autorka přiblíží současnou legislativní situaci v České republice, přičemž budou následně popsány příklady z právní praxe, kdy se žalobci pokoušeli hromadně uplatňovat nároky způsoby, které nemají oporu v zákonné dikci.

Pozornost bude též věnována dosavadnímu využití tohoto procesního instrumentu v různých částech světa, přičemž bude kladen důraz na představení hromadných žalob evropských států stojících na kontinentálním typu právní kultury a hromadných žalob ve světle právního řádu Spojených států amerických, které jsou kolébkou moderní procesní ochrany hromadných zájmů. Úpravu hromadných žalob ve Spojených státech amerických nelze opomenout také s ohledem na skutečnost, že v úplných počátcích byl návrh Ministerstva spravedlnosti týkající se zakotvení instrumentu hromadných žalob do českého právního řádu mimo jiné touto úpravou do značné míry inspirován.

Ve čtvrté kapitole bude představen legislativní vývoj na úrovni Evropské unie, neboť legislativa vytvořená na poli Evropské unie zásadním způsobem formuje společné zásady a pravidla pro členské státy v různých oblastech, kdy kolektivní prosazování práv není výjimkou.

V poslední kapitole budou představeny a zhodnoceny současné legislativní návrhy včetně Věcného záměru představující mimo jiné návrh věcného řešení, jehož cílem je zavedení právní úpravy hromadných žalob v České republice. Hlavním smyslem této kapitoly není ucelená analýza a představení veškerých

ustanovení legislativních návrhů, nýbrž identifikace podstatných a nutných vlastností elementárních částí navrhovaného právního předpisu jako celku, poznání jeho podstaty a zhodnocení sporných bodů, které se staly předmětem mnoha diskuzí ze strany připomínkových míst.

2. Hromadné žaloby a kolektivní ochrana práv

2.1 Pojem

Pojem kolektivní ochrany práv definoval J. Balarin jako „*všechny takové civilněprocesní postupy, které umožňují společné prosazení (obranu) zájmů množství osob prostřednictvím jejich subjektivních práv, přičemž jde o takové množství osob, kterému nejsou s to poskytnout účinnou společnou ochranu instituty (tradičního) procesního společenství a (tradiční) intervence do řízení.*“¹

Hromadná žaloba je procesním nástrojem a ve vztahu ke kolektivní ochraně práv se nejedná o ekvivalent, nýbrž o podmnožinu mechanismu kolektivní ochrany práv. Účelem žaloby je ochrana individuálního právního zájmu v občanském soudním řízení,² přičemž účelem hromadné žaloby je ochrana zájmu kolektivního. V této souvislosti je nutné upozornit na problém nejednotné terminologie k označení hromadných žalob, která je konkrétněji rozebrána v kapitole 2.3.

Je možné předeslat, že jednotlivé prvky kolektivní ochrany práv již české právní prostředí zná, ačkoliv tato oblast není upravena komplexně³ a jedná se o úpravu zcela nevyhovující. Ve věcném návrhu zákona je uvedeno, že současná právní úprava poskytuje jistou omezenou procesně právní ochranu, tato ochrana je však zcela nedostatečná.⁴

R. Zahradníková uvádí, že je možné podat hromadnou žalobu na základě zákona, nicméně dále tvrdí, že: „*...je proto žádoucí, aby úprava hromadných žalob byla zakotvena i v českém právním řádu.*“⁵

---

¹ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 33. ISBN 978-80-87488-03-4.

² DVOŘÁK, Bohumil. *Právní moc civilních soudních rozhodnutí: procesní studie*. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 33. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-095-9.

³ HAMULÁKOVÁ, Klára a KRIVÁČKOVÁ, Jana Petrov. Kolektivní ochrana práv v nově navrhované úpravě. *Bulletin advokacie* [online]. 1. 1. 2019 [cit. 25. 11. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kolektivni-ochrana-prav-v-nove-navrhovane-uprave>.

⁴ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, ODBOR LEGISLATIVNÍ. Věcný záměr zákona o hromadných žalobách. Praha, 2018, s. 17.

⁵ ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 142. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5.

Dále Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 17. května 2016, sp. zn. IV. ÚS 529/16 v bodě 15 vytkl, že v českém procesním právu chybí úprava institutu tzv. „hromadné žaloby“.

Někteří autoři konstatují, že hromadné žaloby v českém právním řádu nejsou upraveny vůbec,⁶ následně však dodávají, že v určitých specifických případech lze nalézt možnost uplatnění hromadných nároků,⁷ např. možnost podání žaloby dle ustanovení § 25 odst. 2 ZOS a v dalších oblastech, jak je rozvedeno v kapitole 2.6.2.

P. Smolík k současné právní úpravě kolektivní ochrany práv v českém právním řádu konstatuje, že je dána možnost podání určitého druhu hromadné žaloby.⁸ Nejedná se však o ucelenou a dostačující kodifikaci kolektivní ochrany práv, ale spíše o reflexi v minimálním rozsahu pro případy, kdy nároky skupiny osob mají naprosto totožný skutkový a právní základ.⁹ Je však zřejmé, že žádná z dosud existujících možností, s nimiž český právní řád počítá, není schopna ideálně a účinně reagovat na stále zvyšující se potřebu uplatňovat nároky hromadným způsobem.

Lze tak shrnout, že v českém právním řádu je dána možnost kolektivní ochrany práv v oblasti právních vztahů, na které je zákonem výslovně pamatováno, jedná se však o právní úpravu roztržštěnou.¹⁰ Institut hromadných žalob, jak je uveden ve Věcném záměru zákona o hromadných žalobách, je pojat v zásadě jako zavedení zcela nového procesu, který bude mít vlastní pravidla.¹¹

---

⁶ WINTEROVÁ, Alena. Hromadné žaloby (procesualistický pohled). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, 2008(10), s. 21-27. ISSN 1210-6348.

⁷ HAMULÁKOVÁ, Klára a KŘIVÁČKOVÁ, Jana Petrov. Kolektivní ochrana práv v nově navrhované úpravě. *Bulletin advokacie* [online]. 1. 1. 2019 [cit. 25. 11. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kolektivni-ochrana-prav-v-nove-navrhovane-uprave>.

⁸ SMOLÍK, Petr. Hromadné žaloby – současnost a výhledy české právní úpravy. *Právní fórum*. 2005-2012, 2006(11), 395-403. ISSN 1214-7966.

⁹ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 169. ISBN 978-80-87488-03-4.

¹⁰ NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Vyjádření Nejvyššího soudu k návrhu zákona o hromadných žalobách* [online]. 25. 4. 2019 [cit. 7. 1. 2021]. Dostupné z [http://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/036A1844BCAB47D7C12583E7002A633B/\\$file/sleg22-2019-prip.orig..pdf](http://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/036A1844BCAB47D7C12583E7002A633B/$file/sleg22-2019-prip.orig..pdf).

¹¹ ŠVEŘEPOVÁ, Kateřina. Fenomén hromadné žaloby jako projev proměny vnímání role práva v moderní společnosti. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, 2019(4), s. 18-24. ISSN 1210-6348.

2.2 Účel

Aby mohl být objasněn účel kolektivní ochrany práv, je nutné se nejprve blíže seznámit s nejobecnějšími teoretickými otázkami souvisejícími zejména s účelem civilního procesu a práva na soudní ochranu jako takového.

Jak vyplývá ze základních funkcí právního státu, jehož součástí je právo na soudní ochranu, primárním úkolem soudů je poskytovat ochranu subjektivním právům zákonem stanoveným způsobem. Právo na soudní ochranu lze označit jako subjektivní právo veřejnoprávní povahy vůči státu na rozhodnutí soukromoprávního sporu či jiné právní věci, které je jednak zakotveno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a jednak v čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.¹² Za součást tohoto práva je pak třeba považovat též efektivitu soudního řízení.¹³

Klasická koncepce civilního procesu vychází z individualizovaného pojetí, kdy se: „v soudním řízení rozhoduje o individuálních určitých právech a povinnostech individuálních, konkrétních subjektů a uložené povinnosti jsou rovněž individuálně vymáhány se vsí autoritou státu a veřejné moci.“¹⁴

Nicméně existuje mnoho faktorů, které prokazují, že klasické prostředky vycházející z klasické koncepce se jeví v moderní společnosti jako nedostačující. Lze uvést, že se tak děje vlivem globalizace, která vedla k vytvoření konzumní společnosti, hospodářským vývojem a mnoha dalšími faktory, které mohou zapříčinit nerovnováhu ve společnosti, jež v konkrétních případech může dosáhnout až nespravedlivých rozměrů.

Jak bylo uvedeno výše, součástí práva na spravedlivý proces je třeba považovat též efektivitu soudního řízení. Vzhledem k tomu, že civilní soudní řízení je mnohdy jediným prostředkem k ochraně soukromých práv, je nutné dbát na to, aby bylo schopno poskytnout tuto ochranu efektivně. Čímž lze narazit na problematiku procesní a ekonomické efektivity. Ač procesního hlediska nic nebrání tomu, aby několik desítek či stovek shodných nároků byly uplatňovány

---

¹² ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015, s. 26. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5.

¹³ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnícká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 36. ISBN 978-80-87488-03-4.

¹⁴ WINTEROVÁ, Alena. Hromadné žaloby (procesualistický pohled). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, 2008(10), s. 21-27. ISSN 1210-6348.

desítkami či stovkami jejich nositelů pomocí samostatných žalob, tak lze dovodit, že takový postup by byl nevhodný a mohlo by dojít k přetížení justice, čímž by došlo k narušení práva na spravedlivý proces.¹⁵

Dalším fenoménem souvisejícím s ekonomickou efektivitou je tzv. racionální apatie osob, jejichž nárok má nízkou až dokonce bagatelní hodnotu.¹⁶ Tyto nároky nebývají u soudu uplatňovány, neboť jejich uplatnění je z pohledu osoby neúměrně nákladné, neefektivní či dokonce riskantní.¹⁷ Racionálně smýšlející osoba nebude vymáhat soudně své nároky, pakliže jsou s tím spojeny náklady vyšší, než je hodnota daného nároku.¹⁸ Tyto neuplatněné nároky následně pak přispívají k obohacení subjektů, jimž tak bezdůvodný zisk z určitého protiprávního jednání zůstává.¹⁹

Procesním problémem neexistence institutu hromadných žalob jakožto procesního nástroje kolektivní ochrany práv je též nekonzistentní rozhodování jednotlivých případů, jež však vychází ze shodného právního důvodu nebo skutkového základu.

Z výše uvedených důvodů vzniká potřeba ochrany práv ve formě efektivního procesního nástroje. Hromadná žaloba může být jednou z možností procesních nástrojů. Dalšími alternativami jsou kupříkladu mediace, využití zjednodušených postupů pro drobné pohledávky, veřejnoprávní regulace či samoregulace, přičemž tyto alternativy se zřídka jeví samostatně jako dostačující.

Veřejnoprávní zásahy státu mohou mít podobu přímé regulace nebo dohledu (např. ze strany České obchodní inspekce či Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže). Veřejnoprávní zásahy se však vztahují zejména na dodržování veřejnoprávních předpisů, z tohoto důvodu není v možnostech státu zcela zamezit vzniku škod na straně dotčených osob.²⁰

---

¹⁵ WINTEROVÁ, Alena. Hromadné žaloby (procesualistický pohled). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, **2008**(10), s. 21-27. ISSN 1210-6348.

¹⁶ HODGES, Christopher. Collective redress: The need for new technologies, *Journal of Consumer Policy*. 2019, **45**(1), s. 59–90. ISSN 0168-7034.

¹⁷ ZIMA, Petr. Hromadné žaloby. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 1993-, **2018**(5), s. 154. ISSN 1210-6410.

¹⁸ VAN DEN BERGH, Roger. Private Enforcement of European Competition Law and the Persisting Collective Action Problem. *Maastrich Journal of European and Comparative Law*. 2013, **20**(1), s. 14. ISSN 1023-263X.

¹⁹ WINTEROVÁ, Alena. Hromadné žaloby (procesualistický pohled). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, **2008**(10), s. 21-27. ISSN 1210-6348.

²⁰ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, ODBOR LEGISLATIVNÍ. Věcný záměr zákona o hromadných žalobách. Praha, 2018, s. 18.

Samoregulace na straně obchodních společností souvisí s požadavkem určité odpovědnosti na základě institutu společenské odpovědnosti nazývaném též jako *Corporate Social Responsibility*.²¹ Podle tohoto institutu by měly být do firemní strategie zahrnuty též sociální či enviromentální hlediska. V sociální oblasti se jedná o úkoly a cíle vedoucí k dodržování práva a morálních a společenských standardů. Nicméně primárním cílem obchodních společností je maximalizace zisku a vzhledem k tomu, že ze strany EU je podporován dobrovolný, nikoliv povinný charakter společenské odpovědnosti společností, pouze ve výjimečných situacích jsou obchodní společnosti ochotny přizpůsobit své jednání morálním příkazům.²² Z výše uvedeného je zjevné, že samoregulace obchodních společností není v současné době dostačující nástroj k ochraně práv jednotlivců před nespravedlností či k dosažení rovnováhy ve společnosti.

Ačkoliv hromadné řízení není mechanismem, který by mohl vykompenzovat všechny nedostatky standartního civilního řízení, v podstatné míře se může stát efektivním prostředkem k uplatnění práv tam, kde jiné procesní alternativy selhávají, či kde dvoustranný model civilního řízení není dostačující.²³

2.3 Terminologie

Hned na úvod je nutné předeslat, že v pozitivním českém právu nelze nalézt jednotnou terminologii k hromadným žalobám. Tato nejednotnost je způsobena zejména absencí právní úpravy hromadných žalob v České republice, která by mohla tento základní pojem vymezit. Nicméně existuje v českém právním prostředí několik autorů, jejichž práce se zaměřují na kolektivní ochranu práv, mezi které patří například L. Tichý, A. Winterová, J. Balarin, P. Smolík a F. Zoulík. Ani tito autoři však nepodávají jasné vymezení pojmů tak, aby byly od sebe jednoznačně odlišitelné.

---

²¹ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Green paper: Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility*. Belgium: European Communities, 2001, s. 35. ISBN 92-894-1478-2.

²² MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, ODBOR LEGISLATIVNÍ. *Věcný záměr zákona o hromadných žalobách*. Praha, 2018, s. 9.

²³ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 190. ISBN 978-80-87488-03-4.

F. Zoulík označuje pojmem hromadná žaloba „všechny případy, kdy žalobce jedná v zájmu nikoli svém vlastním, ale v zájmu řady subjektů, u nichž výsledek řízení ovlivní jejich právní pozici“²⁴

Dle L. Tichého je rozdíl mezi hromadnou a kolektivní neboli skupinovou žalobou,²⁵ kdy hromadnou žalobu podává „jeden či více nositelů zájmů či nároků, které svědčí neohraničenému počtu dalších osob, které se pak mohou k této hromadné žalobě připojit“. V případě skupinové žaloby „je žalobcem určitý kvalifikovaný subjekt, který je zpravidla na základě zákona oprávněn žádat v zájmu jiných o ochranu kolektivního zájmu“.

A. Winterová označuje hromadnou žalobu jako „žalobu podávanou v zájmu většího okruhu osob, které mají shodné nebo obdobné nároky, avšak nejsou účastníky řízení o nich, i když z výsledku řízení mohou potom profitovat.“²⁶ Dále dělí hromadnou žalobu na soukromou (skupinovou), pro kterou je charakteristické, že žalobce je sám věcně legitimován a uplatňuje své vlastní právo, ovšem s účinky i pro jiné a žalobu společenskou či spolkovou, kterou podala určitá právnická osoba, která je procesně legitimována, neboť se takovou ochranou zabývá. Mimo toto dvojí dělení rozlišuje též hromadnou žalobu veřejnou, která slouží k ochraně hromadných práv, přičemž tato ochrana je svěřena státnímu nebo veřejnému orgánu.

P. Zima v návaznosti na návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách definuje hromadné žaloby jako procesní nástroj, který má reálně umožnit velké skupině osob se stejným nebo velmi obdobným nárokem uplatňovat svá práva společně v jednom jediném řízení.²⁷

Další z autorů, P. Smolík, se vyjadřuje k této problematice ve smyslu, že: „je nejvhodnější mluvit o všech typech žalob jako o žalobách hromadných.“²⁸ Hromadné žaloby dělí na veřejné, přičemž v tomto případě je žalobcem je orgán

---

²⁴ ZOULÍK, František. Problematika hromadných žalob se zřetelem k českému právu. TICHÝ, Luboš, ed. Procesní ochrana kolektivních zájmů: Problematika hromadných žalob se zřetelem k českému právu. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. Praha: Karolinum, 1954-, 2005(4), s. 12. ISSN 0323-0619.

²⁵ TICHÝ, Luboš. Procesní ochrana kolektivních zájmů – přehled řešení. TICHÝ, Luboš, ed. Procesní ochrana kolektivních zájmů. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. Praha: Karolinum, 1954-, 2005(4), s. 46–47. ISSN 0323-0619.

²⁶ WINTEROVÁ, Alena. Hromadné žaloby (procesualistický pohled). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, 2008(10), s. 21-27. ISSN 1210-6348.

²⁷ ZIMA, Petr. Hromadné žaloby. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 1993-, 2018(5), s. 154-156. ISSN 1210-6410

²⁸ SMOLÍK, Petr. Meze užití skupinové žaloby v českém civilním procesu – současnost a vyhlídky. TICHÝ, Luboš, ed. Procesní ochrana kolektivních zájmů. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. Praha: Karolinum, 1954-, 2005(4), s. 107. ISSN 0323-0619.

veřejné moci nebo jiná korporace zřízená či uznaná zákonem a skupinové, kdy je žalobcem člen skupiny či kolektivu, jenž je sám nositelem žalovaného hmotného práva.²⁹

J. Balarin vychází při stanovení jednotné terminologie z terminologického glosáře sestaveného na půdě Fóra pro vymáhání práv spotřebitelů (CLEF)³⁰ Dle jeho názoru významový rozdíl mezi pojmy "kolektivní", "skupinový" či "hromadný" není z jazykového hlediska podstatný, neboť se jedná o adjektiva s velmi obecným významem označující de facto totožnou věc.³¹

Terminologický glosář definuje skupinovou žalobu, reprezentativní žalobu a americkou class action s tím, že dále rozvádí jejich specifické prvky.

Skupinová žaloba (neboli group action) na evropské úrovni bude označována jako žaloba, kterou podává žalobce spotřebitel nebo spotřebitelská organizace³² (srov. s J. Balarinem, který uvádí, že aktivně legitimován je jednotlivec, orgán veřejné moci nebo právnická osoba oprávněná hájit zájmy třetích osob³³) jménem skupiny se stejným nebo obdobným nárokem proti totožnému žalovanému. Každý člen skupiny je individuálním adresátem výsledku řízení, a tedy je pak oprávněn svůj individuální nárok po žalovaném vymáhat na základě vydaného rozhodnutí.

Skupinové žaloby se dále dělí na dva druhy, jimiž jsou *opt-in* a *opt-out*. V případě skupinových žalob typu *opt-in*, tzv. přihlašovacího typu musí spotřebitelé sami před soudem projevit vůli, že se chtějí účastnit skupinového řízení, a tedy se sami do řízení přihlásit. V případě skupinových žalob typu *opt-out* tzv. odhlašovacího typu jsou všichni dotčení spotřebitelé automaticky považováni za příslušníky skupiny, ledaže by projevili opačnou vůli, že z řízení chtějí vystoupit. Odlišnosti vykazuje mandatorní skupinová žaloba, která zahrnuje všechny členy skupiny, nicméně jim nedává možnost ze skupiny vystoupit.

---

²⁹ Ibidem.

³⁰ HOWELLS, G. a MICKLITZ, H.-W. Guidelines for Consumer Organisations on Enforcement and Collective Redress [online]. 9. 2009 [cit. 2. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/40585/45297/549420/priloha001.pdf>.

³¹ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 16. ISBN 978-80-87488-03-4.

³² HOWELLS, G. a MICKLITZ, H.-W. Guidelines for Consumer Organisations on Enforcement and Collective Redress [online]. 9. 2009 [cit. 2. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/40585/45297/549420/priloha001.pdf>.

³³ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 17. ISBN 978-80-87488-03-4.

Americká *class action*, jejíž úpravu nalezneme v čl. 23 *Federal Rules of Civil Procedure*, je druhem skupinové žaloby, jež je koncipována na principu opt-out a vyznačuje se široce koncipovanou žalobní legitimací a tím, že soud disponuje rozsáhlou diskreční pravomocí. Americká *class action* má velmi specifické rysy, které v evropských modelech skupinových žalob a řízení prakticky neexistují. Jako příklad lze uvést tzv. *punitive damages*, neboli náhradu škody plnící sankční funkci či specifickou roli právního zástupce, který má hlavní slovo při rozhodování o přípravě, organizaci a financování žaloby. Významná je také role poroty sestavené ze zástupců laické veřejnosti.

Dalším typem hromadné žaloby je reprezentativní žaloba. Principem reprezentativní žaloby je, že skupina osob, která je definována stejným či podobným nárokem, převede své nároky – namísto toho, aby se jednotliví členové s případem obrátili na soud sami – na zástupce, tzv. reprezentativního žalobce, který poté jedná místo těchto osob. Tyto osoby pak v reprezentativním řízení nefigurují, neboť nemají upravené procesní postavení.

Jestliže jsou postoupeny nároky reprezentativnímu žalobci a ten poté převede plnění vymožené u soudu zpět, jedná se o tradiční reprezentativní žalobu. Pokud však reprezentativní žalobce nevymáhá jednotlivé nároky, ale náhradu škody, která je způsobena kolektivnímu zájmu, jedná se o kolektivní reprezentativní žalobu.

Za druh reprezentativních žalob můžeme řadit též tzv. *skimming-off* žaloby, které slouží odčerpání zisku, který žalovaný protiprávně nabyl. Jejich primárním účelem tedy není, aby došlo k odškodnění poškozených osob. V této souvislosti se bude jednat zejména o případy difúzních škod, tedy ačkoliv je škoda vzniklá jednotlivé osobě téměř zanedbatelná, v úhrnu bude vysoká. Dalším druhem reprezentativní žaloby lze uvést žalobu vzorovou, která slouží k zahájení řízení, kdy rozhodnutí z tohoto řízení bude sloužit jako vzor pro rozhodnutí v dalších sporech se stejným skutkovým základem.³⁴

V některých systémech musí být zástupcem člen skupiny, ale v jiných to může být spotřebitelská organizace nebo státní orgán. J. Balarin uvádí, že bude zpravidla podávána právníkem osobou, která je oprávněna hájit určité sektorové zájmy veřejnosti.

---

³⁴ Ibid., s. 18.

Ačkoliv nelze nalézt jednotnou právní terminologii, autoři zpravidla využívají podobných definic při použití jiných termínů a případně jiného odlišného vnitřního dělení. J. Balarin užívá jako zastřešující pojem adjektivum „kolektivní“, nicméně uvádí, že „hromadný“ je z etymologického hlediska ekvivalent pojmu „kolektivní“.³⁵ Pro účely této diplomové práce bude užíván zastřešující pojem dle P. Smolíka a J. Balarina a k nejobecnějšímu vymezení všech typů žalob bude hovořeno jako o žalobách hromadných a v tomto kontextu též o řízení o hromadné žalobě jako o hromadném řízení. Toto označení je vhodné a účelné z hlediska převažujícího užívání odbornou veřejností v posledních letech. Zejména byl tento pojem užít při vypracování Věcného záměru zákona o hromadných žalobách, který uložila vláda Usnesením Vlády ČR č. 1121 ze dne 14. prosince 2016, konkrétně v příloze č. 1 k usnesení č. 1121 Ministerstvu spravedlnosti vypracovat a předložit do září 2017. Na základě tohoto věcného záměru byl vypracován vládní návrh zákona o hromadném řízení, který v § 2 vymezuje některé základní pojmy a v § 2 a) hromadnou žalobu definuje jako „*návrh na zahájení hromadného řízení, kterým se žalobce domáhá ochrany tvrzených práv nebo oprávněných zájmů více osob se stejným či obdobným skutkovým nebo právním základem.*“³⁶

Označení „hromadný“ užil též Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 17. května 2016, sp. zn. IV. ÚS 529/16 v bodě 15. Pro účely této diplomové práce bude hromadná žaloba dále členěna v duchu evropské terminologie na žalobu skupinovou a reprezentativní.

2.4 Typy hromadných žalob

V následující kapitole bude blíže rozvedena konstrukce a vzájemný rozdíl skupinových žalob a reprezentativních žalob. Zásadním rozdílem je role členů skupiny, tedy jejich postavení v řízení a závaznost rozhodnutí.

Na základě podané skupinové žaloby se členové skupiny stávají účastníky řízení s procesní legitimací, zatímco řízení, které je zahájeno podáním reprezentativní žaloby, je typické dvoustranné řízení, kterého se členové dané skupiny procesně neúčastní. Členové skupiny jsou zastupováni aktivně legitimovanou třetí osobou na základě dohody či zákonného zmocnění. Výrok

---

³⁵ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 19. ISBN 978-80-87488-03-4.

³⁶ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Vládní návrh zákona o hromadném řízení s důvodovou zprávou. Praha, 2020, s. 1.

pravomocného rozsudku, který byl vydán ve skupinovém řízení, je pro členy skupiny závazný, zatímco výrok pravomocného rozsudku v řízení reprezentativním nikoliv.

2.4.1 Reprezentativní žaloby

Párovým pojmem k reprezentativní žalobě je reprezentativní řízení. Toto řízení je zahájeno podáním žaloby legitimovaným subjektem, který je zpravidla legitimován na základě zákona (jedná se například o spolky nebo orgány veřejné moci jako je např. ombudsman).³⁷ Řízení je dvoustranné, kdy na jedné straně vystupuje legitimovaný subjekt – reprezentativní žalobce, jenž zprostředkovaně realizuje práva skupiny osob, které se jinak na tomto řízení nepodílejí.

Tyto práva mohou být realizována na základě dohody členů skupiny s reprezentativním žalobcem. V těchto případech jsou teoreticky rozlišovány dva možné postupy. Prvním postupem je, že reprezentativní žalobce podá tzv. vzorovou žalobu a podle výsledku v daném řízení se pak ostatní členové skupiny rozhodnou, zda budou či nebudou uplatňovat své nároky. Druhé východisko je na základě tzv. postupní metody, kdy členové skupiny převedou své nároky na reprezentativního žalobce a ten následně dohodnutým způsobem po vydání rozhodnutí ve věci převede získaný užitek zpět na jednotlivé členy skupiny.

Lze nastítnit, že hlavním nedostatkem vzorových žalob je skutečnost, že výsledek řízení je závazný pouze pro určitého člena skupiny, nikoliv pro ostatní. Fakticky ale nelze přehlédnout význam takto vydaného rozsudku s ohledem na zásadu právní jistoty a zásadu legitimního očekávání, neboť zejména z ustanovení § 13 OZ vyplývá, že každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích. Legitimní očekávání určitého soudního rozhodnutí musí být vždy založeno na ustálené rozhodovací praxi soudů, z tohoto důvodu se jeví jako nejisté, zda lze důvodně očekávat nějaký přístup soudu ve věci, o níž bylo rozhodováno jen ojedinele, a to ještě nižšími soudními instancemi (zejm.

---

³⁷ BALARIN, Jan, TICHÝ, Luboš. Kolektivní ochrana procesních práv v ČR: sen či skutečnost? (návrh právní úpravy a jeho odůvodnění). *Bulletin advokacie* [online]. 22. 3. 2013 [cit. 25. 1. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kolektivni-ochrana-procesnich-prav-v-cr-sen-ci-skutecnost-navrh-pravni-upravy-a-jeho-oduvodneni>.

z nemožnosti podat opravný prostředek s ohledem na bagatelní výši sporu).³⁸ Z tohoto důvodu reprezentativní žalobce vyvíjí snahu dovést řízení až k nejvyšší soudní instanci. Takové soudní řízení je ale dlouhodobou záležitostí, s čímž souvisí další nedostatek této žaloby a to, že zahájením řízení se nestaví běh promlčecí lhůty,³⁹ a proto se může stát, že nároky ostatních členů skupiny budou promlčeny dříve, než bude vydáno vzorové rozhodnutí.

Dalším druhem reprezentativní žaloby je tzv. programová reprezentativní žaloba. V tomto případě reprezentativní žalobce sloučí nároky členů skupiny (sloučí pouze nároky členů skupiny, kteří o to aktivně jeví zájem) z povahy své činnosti. Výsledkem tohoto sloučení poté bude obecný zájem, který vylučuje, aby předmětem programové reprezentativní žaloby byly nároky na poskytnutí individuálního plnění. Předmětem mohou být toliko zdržovací či odstraňovací nároky, určovací návrhy a nároky na náhradu kolektivní újmy či odčerpání neoprávněného zisku.⁴⁰ V českém právním řádu se jedná typicky o řízení dle § 25 odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele o zdržení se protiprávního jednání ve věci ochrany práv spotřebitelů.

2.4.2 Skupinové žaloby

Na základě podané skupinové žaloby se zahajuje skupinové řízení, které bývá považováno za nejvýraznější druh kolektivní ochrany práv. Jedná se o druh řízení, který umožňuje členům skupiny podílet se na sporu tím, že jsou jim poskytována určitá procesní práva. Rozlišujeme dva druhy skupinového řízení a to pasivní, ve kterém žalobce uplatňuje svůj nárok proti skupině žalovaných a aktivní, ve kterém skupina poškozených uplatňuje své nároky proti jednomu žalovanému.⁴¹

Aktivně legitimován k zahájení řízení je zpravidla jakýkoliv člen skupiny, spolky, které hájí určitý druh dotčených zájmů nebo také veřejný orgán.

Jakmile je podána skupinová žaloba, soud posuzuje, zda jsou splněny podmínky pro konání skupinového řízení. Jedná se zejména o podmínku, že musí

---

³⁸ MATZNER, Jirí. Tzv. překvapivá rozhodnutí v civilních řízeních. *Právní prostor* [online]. 10. 2. 2021 [cit. 2. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/tzv-prekvapiva-rozhodnuti-v-civilnich-rizenich>.

³⁹ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 86. ISBN 978-80-87488-03-4.

⁴⁰ Ibidem.

⁴¹ BALARIN, Jan, TICHÝ, Luboš. Kolektivní ochrana procesních práv v ČR: sen či skutečnost? (návrh právní úpravy a jeho odůvodnění). *Bulletin advokacie* [online]. 22. 3. 2013 [cit. 25. 1. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kolektivni-ochrana-procesnich-prav-v-cr-sen-ci-skutecnost-navrh-pravni-upravy-a-jeho-oduvodneni>.

být zjištěno, zda existuje dostatečný počet nároků k hromadnému projednání a že tyto nároky sdílejí podstatné skutkové či právní otázky. Dále je stanovena podmínka, že vedení skupinového řízení je účelnější než vedení individuálního řízení o každém jednotlivém nároku a s tím související podmínka procesní zvládnutelnosti skupinového řízení. V neposlední řadě žalobce musí vykázat dostatečnou způsobilost k řádnému zastoupení zájmů členů skupiny a jeho zájem musí odpovídat zájmům všech členů skupiny.

Zkoumání procesních podmínek se provádí dvěma možnými způsoby. Neformálně, přičemž soud uzná splnění podmínek tím, že v zahájeném řízení pokračuje anebo je konáno tzv. certifikační (předběžné) řízení, jehož výsledkem je certifikace, tedy zvláštní usnesení deklarující splnění procesních podmínek. Certifikační řízení také často slouží k výběru osoby, jež bude zastupovat členy skupiny, a k stanovení požadavků na způsob a obsah vyrozumívání těchto členů. Zástupce skupiny bývá vybrán z členů dané skupiny a nemusí se jednat o osobu totožnou se žalobcem. Taktéž je dána možnost v průběhu řízení osobu zástupce skupiny změnit.

Po certifikaci jsou členové skupiny vyrozuměni o zahájení řízení vhodným způsobem. Forma takového informování může být prostřednictvím emailové korespondence, dopisu či pouze uveřejnění takové informace ve veřejně sdělovacích prostředcích (noviny, televize, internet apod.).

Způsob určení okruhu osob účastnících se na řízení je dvojitý. Jedná se o varianty *opt-in* či *opt-out* řízení.

Metoda *opt-in* nepředstavuje v teoretické rovině zásadní problém, vícero otázek však vyvstává při aplikaci metody *opt-out*. Nejspornější z nich zní, zda tato metoda není v rozporu s právem na spravedlivý proces. Rozhodnutí ve skupinovém *opt-out* řízení je totiž závazné pro všechny osoby, které se ze řízení samy neodhlásily. Lze namítat problematiku nedostatku vůle členů skupiny participovat na probíhajícím řízení. Ačkoliv se může na první pohled jevit, že režim *opt-out* je postaven na fňgování vůle členů skupiny, ve skutečnosti tomu tak není. Subjekty, o jejichž právech bude soud rozhodovat, totiž budou mít možnost vždy projevit svoji vůli tím, že se rozhodnou z řízení nevystoupit, avšak mohou též nastat situace, kdy se člen skupiny o probíhajícím řízení ani nemusel dozvědět. Tento sporný faktor *opt-out* metody lze na abstraktní úrovni obhájit pomocí zásady *vigilantibus*

iura.⁴² Členové skupiny, kteří nejevili zájem či se o možnost uplatňovat svá práva v řízení připravili vinou vlastní pasivity, nepostupovali v souladu s touto zásadou. K aplikaci této zásady lze přistoupit zejména v návaznosti na důsledné informování členů skupiny o probíhajícím řízení. Dalším možným východiskem je prohlásit skupinové řízení za právní proces *sui generis* a tím ho vyvázat z požadavků na klasické individuální sporné řízení.⁴³

Nutno podotknout, že metoda *opt-out* je však bez výrazných problémů dlouhodobě aplikována v USA, Kanadě či Austrálii. Také německý Spolkový ústavní soud se zaobíral v usnesení Spolkového ústavního soudu ze 14. 6. 2007, sp. zn. 2 BvR 2247/06 souladem americké *class action* na principu *opt-out* s nezadatelnými zásadami svobodného právního státu ve vztahu k žalovanému sídlícímu v Německu a neshledal žádný podstatný problém.⁴⁴

Je-li určen okruh členů skupiny, pak je nutné zmínit jejich procesní postavení. Členové skupiny v rámci skupinového řízení disponují tzv. upraveným procesním postavením, které je do značné míry omezené. Omezené procesní postavení je však nezbytné pro efektivitu a funkčnost skupinového řízení. Skupinové řízení o nárocích stovek či tisíců osob, které by měly stejné procesní postavení jako žalobce v individuálním řízení, by nemohlo vést k meritornímu rozhodnutí ve věci bez průtahů v řízení a ochrana práv členů skupiny by tak nebyla dostatečně účinná a rychlá.⁴⁵

Na straně jedné členové skupiny nejsou oprávněni disponovat s předmětem řízení a písemnosti jim nejsou doručovány individuálně, obvykle se tak děje prostřednictvím zveřejněním písemností namísto obesíláním jednotlivých členů. Na straně druhé je přiznáváno právo intervence členů skupiny do řízení. Takové právo bývá zpravidla realizováno možností podat opravné prostředky za sebe či za skupinu, právem být slyšen a s tím související možností účastnit se jednání a případně i navrhnout důkazy.⁴⁶

---

⁴² Právo přeje bdělým

⁴³ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 55. ISBN 978-80-87488-03-4.

⁴⁴ BALARIN, Jan a Anežka JANOUŠKOVÁ. K fenoménu hromadné žaloby. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2019(13-14), s. 496. ISSN 1210-6410489.

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ BALARIN, Jan, TICHÝ, Luboš. Kolektivní ochrana procesních práv v ČR: sen či skutečnost? (návrh právní úpravy a jeho odůvodnění). *Bulletin advokacie* [online]. 22. 3. 2013 [cit. 25. 1. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kolektivni-ochrana-procesnich-prav-v-cr-sen-ci-skutecnost-navrh-pravni-upravy-a-jeho-oduvodneni>.

Předmět skupinového řízení není zpravidla nikterak omezen, mohou být projednávány peněžité i nepeněžité nároky a taktéž žaloby na plnění či na určení.

2.5 Historický exkurz

Hromadné procesní prosazování soukromých práv sahá daleko do minulosti, ač mělo různé podoby. Prvé zárodky lze dohledat již v římské *actio popularis*, k níž byl legitimován jakýkoli občan Říma a tyto žaloby chránily veřejný zájem.⁴⁷

V 19. a 20. století došlo v některých státech k prosazení tzv. veřejných žalob. Žalobcem v nich však nebyl soukromý subjekt, nýbrž státní orgán (např. státní zástupce), který žaloval ve veřejném zájmu.⁴⁸

V Anglii se v 19. století prosadila podoba reprezentativního řízení (*representative proceedings*). To umožňovalo, aby žalobce nebo žalovaného reprezentovali v řízení třetí osoby. Zásadní otázkou se ukázalo upravení procesního postavení členů zastupované skupiny. Na tomto základě je postavena také americká hromadná žaloba tzv. *class action*.⁴⁹

Francie také přijala svoji právní úpravu hromadných žalob v 19. století. Dle zákona o profesních společenstvech mohla tato společenstva podávat žaloby na ochranu profesních zájmů.⁵⁰

Moderní procesní ochranu hromadných zájmů lze nalézt v právním řádu USA, zejména od druhé poloviny 20. století. Americká *class action* se vyvinula z pravidla *Equity Rule 48*, které bylo přijato Nejvyšším soudem (*Supreme Court*) v roce 1842. To zavedlo možnost podávat hromadné žaloby v případech, kdy bylo na jedné procesní straně příliš mnoho osob (členů skupiny). Ti byli reprezentováni a do řízení se tedy přímo nezapojovali. Dostatečnost zastoupení byla posuzována soudem. Rozhodnutí soudu nicméně pro tyto členy skupiny nebylo závazné. Závazným se stalo až na základě výkladu soudu v roce 1853 a následným přijetím *Equity Rule 38* z roku 1912.

---

⁴⁷ SMOLÍK, Petr. Hromadné žaloby – současnost a výhledy české právní úpravy. *Právní fórum*. 2005-2012, **2006**(11), 395-403. ISSN 1214-7966.

⁴⁸ ZOULÍK, František. Problematika hromadných žalob se zřetelem k českému právu. TICHÝ, Luboš, ed. *Procesní ochrana kolektivních zájmů*. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. Praha: Karolinum, **2005**(4), s. 12. ISSN 0323-0619.

⁴⁹ Cizojazyčný pojem označující různé druhy zahraničních hromadných žalob bude použit pro přehlednost a z důvodu absence přesného překladu do českého jazyka.

⁵⁰ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 124. ISBN 978-80-87488-03-4.

Samotná *class action* byla zavedena v čl. 23 *Federal Rules of Civil Procedure* z roku 1937. Dětila se na tři druhy a uplatňovala se jak metoda *opt-in*, (tj. jednotliví potenciální žalobci se musí do řízení přihlásit) tak metoda *opt-out* (tj. jednotliví potenciální žalobci jsou automaticky součástí skupiny, pokud se neodhlásí). *Federal Rules of Civil Procedure* bylo v roce 1966 novelizováno – byl ponechán pouze model *opt-out* a zavedeny specifické procesní požadavky.⁵¹

Vzhledem k tomu, že nebyl předmět řízení, ve kterých šlo využít *class action*, nijak omezen, byly využívány v rozmanitých oblastech práva. V minulosti byly využívány zejména v oblastech občanských a politických práv, kde sehrála roli též při otázce rasové segregace. V současnosti se však využívají zejména v oblastech obchodu s cennými papíry, ochrany spotřebitele, ochrany životního prostředí a v oblasti neřádných komerčních praktik a nekalé soutěže.⁵²

2.6 Česká právní úprava

2.6.1 Historický kontext

V České republice je možné nalézt určité prvky kolektivní ochrany práv a stěžejní ustanovení, která upravují procesněprávní důsledky hromadného projednání nároků, jsou 83 odst. 2 a § 159a odst. 2 OSŘ.

Přímé předchůdce současného znění lze nalézt již v ustanovení § 15 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n., proti nekalé soutěži, (při jehož tvorbě se zákonodárci inspirovali z podobného ustanovení autorského zákona č. 218/1926 Sb. z. a n.)⁵³ které znělo: „(1) Žalobu o zdržení se (žalobu zdržovací) a o odstranění závadného stavu (žalobu odstraňovací) může v případech § 1, 2, 8 a 12 podati každý soutěžitel jakož i každá korporace podle stanov povoláná hájiti hospodářské zájmy soutěžitelů činem dotčené, leč by byla v témže případě konala smírčí řízení podle § 49. (2) V případech § 10, 11, 13 a 14 oprávněn jest k těmto žalobám jen ten soutěžitel, jehož se čin bezprostředně dotýká. (3) Další žaloby zdržovací a odstraňovací proti téže osobě pro totéž jednání nekalé soutěže nejsou přípustny, jakmile byla věc u příslušného soudu zahájena nebo pravoplatně rozhodnuta.“ Odstavec 3 uvedeného paragrafu původně ve vládním návrhu chyběl. Ačkoliv bylo dáno velké

⁵¹ Ibid., s. 127.

⁵² WINTEROVÁ, Alena. Hromadné žaloby (procesualistický pohled). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, 2008(10), s. 21. ISSN 1210-6348.

⁵³ HAMANN, Leopold, DRÁBEK, Jaroslav a BUCHTELA, Rudolf. Soutěžní právo československé, svazek 45. Praha: nákladem právníckého knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, 1938. sv. svazek 45, s. 342. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:d9b94660-727c-11e9-b266-005056827e51>.

pole soudcovské interpretaci, jak vykládat „*totéž jednání*“, mělo se vykládat spíše restriktivně.⁵⁴ Tento odstavec vnesl do právního prostředí nejistotu a byl kritizován pro jeho nadbytečnost, někteří dokonce volali po jeho zrušení při eventuální novelizaci daného zákona.⁵⁵

Ustanovení § 15 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n., proti nekalé soutěži se stalo inspiračním zdrojem pro ustanovení § 17 odst. 2 zákona č. 63/1991 Sb., zákon o ochraně hospodářské soutěže, které stanovilo, že: „*bylo-li zahájeno řízení ve sporu o zdržení se jednání nebo o odstranění závadného stavu anebo bylo pravomocně skončeno, nejsou žaloby dalších oprávněných osob pro tytéž nároky z téhož jednání přípustny; to není na újmu práva těchto dalších osob připojit se k probíhajícímu sporu podle obecných ustanovení jako vedlejší účastníci. Pravomocné rozsudky o těchto nárocích k žalobě jednoho oprávněného jsou závazné i pro další oprávněné.*“

A téměř totožné ustanovení dále obsahoval ObchZ v § 54 odst. 3. Procesní charakter těchto paragrafů uvedených v zákonech byl nahrazen obecnou úpravou zavedenou v rámci novely zákonem č. 151/2002 Sb., zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím soudního řádu správního (s účinností k 1. 1. 2003) do OSŘ.⁵⁶

OSŘ dnes tedy v ustanovení § 83 odst. 2 a v ustanovení § 159a odst. 2 předpokládá druhy řízení s prvky kolektivní ochrany práv.

2.6.2 Současná legislativní situace v ČR

Český právní řád zatím komplexní úpravu kolektivní ochrany práv neupravuje. V českém právním řádu existuje možnost neomezeného společenství účastníků, kteří mohou být případně zastoupeni společným zmocněncem dle § 91 OSŘ, nebo též institut spojení věcí, které byly původně započaty samostatně, ke společnému projednávání dle § 112 OSŘ. V daných případech to však vždy znamená, že všichni jsou účastníky procesu a mají všechna účastnická práva. OSŘ tedy obecně umožňuje, aby na straně sporu stálo více subjektů. Běžně však bývá jejich počet v řádu jednotek. V případě, že by začalo být využíváno této možnosti, aby na straně sporu stály stovky či tisíce osob, bylo by to už od samého počátku

---

⁵⁴ Ibid., s. 344.

⁵⁵ Ibid., s. 345.

⁵⁶ SMOLÍK, Petr. Hromadné žaloby – současnost a výhledy české právní úpravy. *Právní fórum*. 2005-2012, **2006**(11), 395-403. ISSN 1214-7966.

problematické zejména s ohledem na skutečnost, že domluva mezi účastníky by nemusela být vždy možná a soudy by zcela jistě takový nápor nezvládly.⁵⁷

Ačkoliv není dána existence komplexní úpravy kolektivní ochrany práv, jednotlivé prvky lze nalézt v ustanovení § 83 odst. 2 obsahující překážku litispendence a § 159a OSŘ pojednávající o závaznosti výroku rozhodnutí, dále se jedná o ustanovení § 375 a násl. ZOK ve věci nuceného přechodu účastnických cenných papírů, ustanovení § 2989 OZ, kdy je právnická osoba oprávněná hájit zájmy soutěžitelů, ustanovení § 50, §52 ZNP, kdy § 50 ZNP se týká žaloby pro nesplnění nabídkové povinnosti a ustanovení § 52 ZNP upravuje žalobu na dorovnání. Prvky kolektivní ochrany práv lze též nalézt v § 25 odst. 2 Zákona o ochraně spotřebitele. Neopominutelnou oblastí, v které jsou uplatňovány hromadné procesní mechanismy, je oblast insolvenčního práva.

Za základ současné úpravy kolektivní ochrany práv lze však považovat ustanovení § 83 odst. 2 a § 159a OSŘ. Ačkoliv z jejich znění nelze vyčíst nic o hromadném projednání nároků či hromadné účasti, proto, aby nastaly účinky, které jsou v daných ustanovení předvídané, je potřeba zvláštních druhů řízení, kdy ze zákona dochází k úhrnnému projednání skutkově shodné záležitosti.⁵⁸ Tato řízení lze vyvodit ze znění ustanovení § 83 odst. 2 OSŘ, který upravuje rozšířenou otázku litispendence právě v těchto druzích řízení. Jedná se tedy o řízení o zdržení se protiprávního jednání nebo o odstranění závadného stavu ve věcech ochrany práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním, o zdržení se protiprávního jednání ve věcech ochrany práv spotřebitelů, ve věcech náhrady škody nebo dorovnání výše protiplnění podle zákona o nabídkách převzetí anebo ve věcech přezkoumání protiplnění při výkupu účastnických cenných papírů a v dalších věcech stanovených zvláštními právními předpisy. Podle judikatury soudů (např. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1002/2005 a sp. zn. 21 Cdo 5310/2008) jde o překážku litispendence dle § 83 odst. 2 písm. d), tedy v dalších věcech, které jsou stanoveny zvláštními právními předpisy, například ve věcech určení neplatnosti veřejné nedobrovolné dražby podle ustanovení § 48 Zákona o veřejných dražbách.

Z uvedeného ustanovení lze vyvodit systematickou strukturu, kdy § 83 odst. 2 písm. a) a b) OSŘ upravuje řízení ve věcech ochrany spotřebitele a nekalé soutěže

---

⁵⁷ WINTEROVÁ, Alena. Hromadné žaloby (procesualistický pohled). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, **2008**(10), s. 22. ISSN 1210-6348.

⁵⁸ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony, s. 364. ISBN 978-80-7400-673-9.

§ 83 odst. 2 písm. c) a d) OSŘ řízení ve záležitostech obchodních společností a řízení ve věcech stanovenými zvláštními právními předpisy.

Předmětné ustanovení zakotvuje překážku probíhajícího řízení ve vztahu ke stejným nárokům z téhož jednání, (ovšem již nevyžaduje totožnost všech účastníků, nicméně je nezbytnou podmínkou totožnost žalovaného)⁵⁹ spadají-li nároky do oblastí v zákoně vymezených. Pro nároky, které jsou stejné a vznikly z téhož jednání, v souladu s citovaným ustanovením platí, že zahájením řízení o jednom z nich vzniká překážka litispendence i ve vztahu k ostatním nárokům.

Taková úprava se zdá být radikální v důsledcích, které z ní plynou pro jednotlivé osoby, které se na řízení neúčastnily. Vyvstaly otázky, zda tato úprava není v rozporu s právem na spravedlivý proces dle čl. 36 Listiny základních práv a svobod.⁶⁰ Soudy dovodily např. v nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 3. 2009, sp. zn. IV.ÚS 1106/08, v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2008, sp. zn. 29 Odo 1019/2006 anebo ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3856/2010, že ostatní „členové skupiny“ se stávají ex lege účastníky řízení, pokud podají vlastní návrh na zahájení řízení později, avšak ještě dříve, než byla věc pravomocně rozhodnuta. Je potřeba na jejich návrh pohlížet jako na přistoupení k již probíhajícímu řízení, a to v rozporu s jinak platnými pravidly pro spojování řízení.

K tomu je možné též zmínit závěr Nejvyššího soudu ke specifickému řízení vedenému v režimu §390 a násl. ZOK, kdy Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 4712/2007 dovodil, že: „*Podá-li poté, kdy bylo zahájeno řízení o přezkoumání výše protiplnění proti hlavnímu akcionáři, ale dříve, než je pravomocně skončeno, návrh na doplacení poskytnutého protiplnění do požadované výše další akcionář, je nutno tento další návrh považovat za přistoupení k prvnímu řízení* (shodně Nejvyšší soud v rozhodnutích sp. zn. 29 Cdo 4918/2009 a 29 Cdo 3856/2010).“⁶¹

Navíc rozhodnutí podle § 83 odst. 2 OSŘ představuje zároveň překážku věci rozsouzené i pro osoby neúčastnící se na řízení, jak to stanovuje § 159a odst. 2 OSŘ: „*Výrok pravomocného rozsudku, kterým bylo rozhodnuto ve věcech uvedených v § 83 odst. 2, je závazný nejen pro účastníky řízení, ale i pro další osoby oprávněné proti žalovanému pro tytéž nároky z téhož jednání nebo stavu.*“ A § 159a

⁵⁹ ZIMA, Petr. Skupinové žaloby a české právo. Právní fórum. 2007, 4(3), s. 95. ISSN 1214-7966.

⁶⁰ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář, s. 345. ISBN 978-80-7478-986-1.

⁶¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 763. ISBN 978-80-7400-799-6.

odst. 4 OSŘ: „*Jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být v rozsahu závaznosti výroku rozsudku pro účastníky a popřípadě jiné osoby věc projednávána znovu.*“ Rozsudek tak je závazný i pro všechny další potenciální žalobce.

Jak bylo zmíněno, určitou úpravu kolektivní ochrany práv poskytuje ustanovení § 25 odst. 2 Zákona o ochraně spotřebitele, který byl implementován na základě Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/27/ES ze dne 19. 5. 1998 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů a který stanoví žalobní legitimaci. § 25 odst. 2 Zákona o ochraně spotřebitele stanoví, že návrh na zahájení řízení u soudu o zdržení se protiprávního jednání ve věci ochrany práv spotřebitelů může podat a účastníkem takového řízení může být sdružení nebo profesní organizace, jež mají oprávněný zájem na ochraně spotřebitele, nebo subjekt uvedený v seznamu osob oprávněných k podání žalob na zdržení se protiprávního jednání v oblasti ochrany práv spotřebitelů. Tento seznam oprávněných osob je veden Komisí Evropských společenství a je zveřejňován v Úředním věstníku Evropské unie. Podmínky pro zápis oprávněných osob do seznamu za Českou republiku jsou uvedeny dále v § 25 odst. 4 Zákona o ochraně spotřebitele. Může být navrženo pouze sdružení, které bylo založeno v souladu s právním řádem České republiky, aktivně působí v oblasti ochrany spotřebitelů po dobu alespoň dvou let, je nezávislé a neziskové a má vypořádaný veškeré finanční závazky k České republice.

Nutno dodat, že dle § 25 odst. 1 Zákona o ochraně spotřebitele se „sdružením“ rozumí sdružení spotřebitelů a jiných právnických osob založených k ochraně spotřebitele, jejichž právní postavení je upraveno zvláštními zákony. Dříve takovým zákonem byl například a zejména zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů a nyní se jedná o OZ.

Řízení dle tohoto ustanovení § 25 Zákona o ochraně spotřebitele se nicméně týká pouze žalob o zdržení se protiprávního jednání ve věci ochrany práv spotřebitelů (jde o tzv. negatorní žalobu).

Negativním na těchto druzích řízení je přílišná délka soudního řízení. Vzhledem k tomu, že účelem je rychlé vydání rozhodnutí ve věci, neboť žaloba směřuje na zdržení se určitého protiprávního jednání, může mít spor, který trvá nepřiměřeně dlouho, katastrofální důsledky. S přílišnou délkou řízení je spojena i malá efektivita. Jedno řízení trvá zpravidla od jednoho do tří let.⁶² Z tohoto

---

⁶² MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, ODBOR LEGISLATIVNÍ. Věcný záměr zákona o hromadných žalobách. Praha, 2018, s. 28.

důvodu a také z důvodu obtížného financování, kdy případný neúspěch ve věci a s ním spojené placení nákladů řízení znamená pro mnohé sdružení ekonomický a leckdy i faktický zánik, zapříčinil, že daná žaloba o zdržení se protiprávního jednání ve věci ochrany práv spotřebitelů není odpovídajícím způsobem využívána. Toto dokládají i statistiky shromažďované Ministerstvem spravedlnosti, ve které je zaevidováno, že od roku 2013 do roku 2016 došlo k pravomocnému skončení celkem u 26 řízení, z čehož minimálně polovina nebyla skončena meritorním rozhodnutím.⁶³ Z uvedeného vyplývá, že práva spotřebitelů tak nejsou dostatečně a v odpovídající míře uplatňována před soudem.

Rozšířené pojetí litispendence se ve věcech nekalé soutěže, jež je upravena v § 2988 a násl. OZ, se vztahuje pouze na uplatnění zadržovacích a odstraňovacích nároků osob, které jsou nekalosoutěžním jednáním dotčeny.⁶⁴ Právo, aby se ten, jenž se dopouští nekalosoutěžního jednání, zdržel nebo aby odstranil závadný stav, může mimo případy uvedené v § 2982 až § 2985 uplatnit také právnická osoba oprávněná hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků.

Důvodem, proč byla zákonodárcem rozšířena žalobní legitimace, je zejména skutečnost, že prostřednictvím těchto právnických osob se může soutěžitel nebo spotřebitel účinněji domáhat ochrany svých zájmů.⁶⁵ Nicméně se časem ukázalo, že tyto právnické osoby, ačkoliv jsou nadány žalobním oprávněním, vykazují nízkou žalobní aktivitu. Jedná se o důsledek procesních rizik, neboť výkon tohoto žalobního práva bývá finančně podstatně nákladný a rizikový.⁶⁶

Jak bylo výše zmíněno, žalobní legitimace ve věcech nekalé soutěže je též dána právnickým osobám, které jsou k ochraně v uvedených „oprávněny“. K tomuto oprávnění NOZ nestanovuje bližší kritéria, může se tedy tak jednat o právnické osoby, u kterých ochrana zájmů soutěžitelů nebo zákazníků bude tvořit primární či podstatnou část jejich činnosti, nicméně nelze vyloučit, že se bude jednat o právnické osoby, pro které tato činnost bude toliko sekundární.

Vedle řízení ve věcech nekalé soutěže a práv spotřebitelů jsou vhodné ke zmínce též existence prvků kolektivní ochrany práv ve věcech obchodních společností. Jedná se například o hromadné uplatňování nároků týkajících se

---

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Praktický komentář, s. 345. ISBN 978-80-7478-986-1.

⁶⁵ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře, s. 1851. ISBN 978-80-7400-287-8.

⁶⁶ BALARIN, Jan a Anežka JANOUŠKOVÁ. K fenoménu hromadné žaloby. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2019(13-14), s. 496. ISSN 1210-6410489.

protiplnění při odkupu účastnických cenných papírů v obchodní korporaci, které je v současné době upraveno v § 375 a násl. ZOK týkajících se nuceného přechodu účastnických cenných papírů, konkrétně v § 390 ZOK, který stanovil v odst. 3, že soudní rozhodnutí, kterým bylo přiznáno právo na jinou výši protiplnění, je pro hlavního akcionáře závazné co do základu přiznaného práva i vůči ostatním vlastníkům účastnických cenných papírů. Ustanovení § 83 odst. 2 písm. c) OSŘ tak mělo bránit tomu, aby u soudu probíhalo více řízení ve věcech náhrady škody nebo dorovnání výše protiplnění anebo ve věcech přezkoumání protiplnění při výkupu účastnických cenných papírů podle ustanovení § 390 ZOK.

Znění tohoto ustanovení však bylo novelou ZOKu s účinností ke dni 1. 1. 2021 změněno a po změně zní „*V soudním rozhodnutí, kterým bylo přiznáno právo na dorovnání, soud určí výši dorovnání ve vztahu ke každému druhu akcie a jinému účastnickému cennému papíru a rovněž celkovou výši dorovnání zvýšenou o částku úroků podle § 388 ode dne přechodu vlastnického práva k účastnickým cenným papírům, o částku úroků z prodlení a o částku předpokládaných účelně vynaložených nákladů spojených s plněním do soudní úschovy. Vlastníci účastnických cenných papírů, kteří se dovolali práva na dorovnání, mají právo na náhradu v řízení účelně vynaložených nákladů.*“

Před novelou byla tato žaloba žalobou na plnění, kterou se oprávněná osoba domáhala zaplacení dorovnání. Rozhodnutí vydané v daném řízení poté bylo do základu přiznaného práva závazné i vůči ostatním vlastníkům účastnických cenných papírů.

Od účinnosti novely soud rozhoduje dvěma výroky, jedním o výši dorovnání a současně dalším výrokem uloží žalovanému, aby zaplatil celkovou výši dorovnání. Současně je tedy žaloba o dorovnání koncipována jak jako žaloba o určení, tak jako žaloba o plnění. Soud v daném případě určuje výši dorovnání ve vztahu ke každému druhu akcie a každému jinému účastnickému cennému papíru.⁶⁷

Je-li zahájeno řízení o náhradu škody z titulu porušení nabídkové povinnosti dle § 50 ZNP, pak není možné zahájit jiné řízení o náhradě škody ze stejného titulu. V případě, že bude podána žaloba dalších oprávněných osob, pak taková žaloba bude posuzována jako přistoupení k prvnímu řízení dle § 83 odst. 2 písm. c) OSŘ.

§ 50 odst. 4 ZNP, který stanoví, že soudní rozhodnutí, kterým se přiznává právo na náhradu škody, je pro navrhovatele co do základu přiznaného práva

---

⁶⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 763. ISBN 978-80-7400-799-6.

závazné i vůči ostatním osobám, které se domáhají náhrady škody způsobené porušením nabídkové povinnosti. Jedná se o odstavec speciální ve vztahu k § 159a odst. 2 OSŘ. Základem přiznaného práva je v tomto smyslu výše škody ve vztahu k jednomu cennému papíru.⁶⁸

Aby se však oprávněné osoby mohly dovolávat takového rozhodnutí před soudem, musí oprávněné osoby podat návrh na zahájení řízení ve lhůtách, které jsou upraveny v § 50 odst. 2 a 3 ZNP, jak vyplývá z výslovného odkazu zákona na osoby, „*kteře se domáhají náhrady škody*“.⁶⁹

V § 52 odst. 4 ZNP, který upravuje žalobu na protiplnění, je stanoveno, že § 50 odst. 4 ZNP se užije přiměřeně.

Někteří žalobci se pokoušeli k uplatnění hromadných nároků s různými variantami procesních nástrojů ve svých sporech experimentovat a to např. podáváním vzorových žalob. Zejména proto se soudci často potýkali v případech vyššího množství vzorových žalob s velkým přetížením. Princip těchto vzorových žalob spočíval v tom, že jedna ze skupiny dotčených osob uplatnila svůj nárok u soudu, vyčkala na výsledek a další osoby poté podaly totožné žaloby. V důsledku toho vznikly na mnoha soudech specializované senáty, které se zabývají oblastí těchto sporů. Jedná se např. o senáty zabývající se bankovními poplatky – senát 54 C u Obvodního soudu pro Prahu 1 a senát 49 C u Obvodního soudu pro Prahu 5. Skrze tento postup byl problém přetížení vyřešen.

Dalším případem byla žalobní konstrukce, která byla vystavěna na principu shromáždění nároků za pomoci užití komisionářské smlouvy.⁷⁰ Podstatou komisionářské smlouvy je obstarání určité záležitosti vlastním jménem komisionáře, avšak na účet komitenta.⁷¹ Již v minulosti se judikatura vypořádala s otázkou, zda komisionářská smlouva zakládá aktivní věcnou legitimaci v soudním řízení, např. zejména rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 32 Cdo 3464/2008. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí vymezil vztahy, na které lze komisionářskou smlouvu použít, přičemž tyto zahrnovaly závazek komisionáře k uzavírání smluv vlastním jménem a na účet komitenta, jakož i právo/povinnost

---

⁶⁸ HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. *Zákon o nabídkách převzetí: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 136. ISBN 978-80-7400-051-5.

⁶⁹ *Ibidem*.

⁷⁰ Tato konstrukce byla použita společností DieselGate s.r.o. či společností SAFE DIESEL s.r.o. sdružující nároky osob ve známé emisní kauze.

⁷¹ TRYZNA, Jan. K jednotě a diferenciaci práva na odvětví práva hmotného a procesního ve vztahu k právnímu institutu zastoupení. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2020(12), s. 425-430. ISSN 1210-6410.

vlastním jménem na účet komitenta vymáhat plnění povinností z takto uzavřených prováděcích smluv. Zároveň zde bylo výslovně uvedeno, že podání žaloby v občanském soudním řízení mezi tyto vztahy nepatří. Žalobní konstrukci na základě komisionářské smlouvy neuznal ani Městský soud v Praze v rozsudku č. j. 21 Cm 34/2017-263 ohledně žaloby podané iniciativou SAFE DIESEL s.r.o. na automobilku Volkswagen.⁷² Městský soud v Praze dospěl v rozsudku k závěru, že žalobce nemá aktivní věcnou legitimaci, neboť tu nemůže založit smlouva, kterou by se třetí osoba zavázala vystupovat v řízení namísto skutečného aktivně legitimovaného nositele hmotněprávního nároku. Dle Městského soudu v Praze takovýto způsob zastoupení neodpovídá smyslu právní úpravy komisionářské smlouvy, kdy předmětem komisního závazku může být jen hmotněprávní právní jednání na účet komitenta s třetí osobou. Takovým právním jednáním by musel být vznik, změna či zánik vzájemných práv a povinností, který však jednání před soudem (např. podání žaloby) dle Městského soudu v Praze nepředstavuje.

3. Hromadné žaloby ve vybraných právních rádech

3.1 Obecně ke konceptu hromadných žalob

V průběhu posledních desítek let byla zavedena úprava hromadných žalob nebo obdobných mechanismů kolektivního uplatňování nároků v řadě států. Většina těchto států zcela nebo z části upřednostňuje režim *opt-in* před režimem *opt-out*. Mezi státy, které umožňují pouze režim *opt-in*, se řadí například Švédsko, Finsko, Itálie či Polsko. Možnost vést řízení v obou těchto režimech je pak zavedena např. v Belgii, Norsku či Dánsku.

Ve většině evropských zemí však neexistuje obecný režim hromadných žalob, který by pokryl veškeré typy žalobních nároků. Výjimku tvoří Nizozemí, kde je zakotven institut urovnání kolektivních sporů.⁷³

Vedle obecného režimu existují specifické sektorové režimy sloužící k uplatnění hromadných žalobních nároků ve vybraných právních odvětvích, konkrétně se jedná převážně o spotřebitelské spory. Z důvodu absence právních úprav upravujících institut hromadných žalob je využíváno také tradičních institutů,

---

⁷² HOLÝ, Jan. Soud smetl další žalobu v kauze Dieselgate. Odškodnění chtěla Česká pošta. *Novinky* [online]. 9. 10. 2019 [cit. 19. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/soud-smetl-dalsi-zalobu-v-kauze-dieselgate-odskodneni-chtela-ceska-posta-40299194>.

⁷³ ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA, Hromadné žaloby EU - stanovisko CCBE a řešerše, 10. schůze jednání představenstva konaná 11. – 12. června 2018 [cit. 10. 12. 2020]. Dostupné z https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2018_06_11.pdf

kteří umožňují uplatnit žalobní nároky v jedné věci vícero žalobci, kdy se jedná například o spojení případů či společná podání.

Níže bude rozvedeno několik příkladů konceptu hromadných žalob ve vybraných právních řádech zejména k demonstraci jejich aplikaci a funkci.

3.2 Velká Británie

Ve Spojeném království není zaveden režim hromadných žalob ve smyslu právní úpravy v USA. Existuje zde nicméně tzv. *Group Litigation Order* pro všechny typy žalobních nároků nebo také speciální sektorové režimy, které jsou aplikovatelné v právu spotřebitelském či soutěžním.⁷⁴ Jedná se o rozhodnutí soudu, že řízení o více žalobách se společným skutkovým či právním základem budou vedena koordinovaným způsobem. V rámci *Group Litigation Order* je zaveden registr, do kterého je možné jednotlivé žaloby přihlásit.⁷⁵ Na rozdíl od amerického modelu se jedná striktně o *opt-in* režim, a tedy jednotliví žalobci se musí se svými žalobami ke *Group Litigation Order* aktivně připojit. Nejsou dány formální požadavky na subjekty, které podávají žaloby v režimu *Group Litigation Order*.

V případě neúspěchu ve věci hradí náklady řízení protistrany jednotliví žalobci nerozdílně (nikoli společně). Judikatura nicméně dovodila, že by měl každý žalobce platit poměrnou část náhrady nákladů řízení odpovídající jeho podílu na řízení, nikoli všichni stejnou částku.⁷⁶

3.3 Belgie

Belgický právní řád umožňuje různé formy hromadných žalob. Jedná se o tzv. *Related actions*, což jsou žaloby, které vyplývají ze stejné nebo podobné události a jsou projednávány v typově stejném řízení, avšak s různými žalobci, kteří jsou zastoupeni stejným advokátem. Související žaloby posuzuje soud společně, přestože zůstávají individuálními žalobami.

Action of collective interest, neboli ve volném překladu žaloby společného zájmu, jsou žaloby, které jsou podány organizací nebo skupinou osob s cílem dosažení zájmu přesahujícího individuální zájmy jednotlivých členů organizace či skupiny.

---

⁷⁴ Ibidem.

⁷⁵ SMITH, Vincent, YALABIK, Fulya Teomete. England and Wales [online]. *British Institute of International and Comparative Law: Focus on Collective Redress* [cit. 5. 10. 2020]. Dostupný z: <https://www.collectiveredress.org/collective-redress/reports/ew/factsheet>.

⁷⁶ SWALLOW, Richard (ed.). *The Class Actions Law Review*. Londýn: Law Business Research Ltd., 2017, s. 55. ISBN 978-1-910813-39-3.

Nejzajímavějším instrumentem kolektivní ochrany práv jsou však skupinové žaloby (*Dispositions relatives à l'action en réparation collective*), které byly zavedeny zákonem ze dne 28. 3. 2014. Jedná se o novelu belgického obchodního zákoníku, do které byla včleněna ustanovení o hromadných žalobách.⁷⁷ Skupinová žaloba je druh žaloby, který může být podán pouze v souvislosti s porušením taxativně vymezených ustanovení belgických a evropských předpisů týkajících se ochrany spotřebitele.⁷⁸⁷⁹ Dne 6. června 2017 byla na základě doporučení orgánů EU rozšířena působnost režimu skupinové žaloby tak, aby zahrnovala porušování právních předpisů EU v oblasti hospodářské soutěže (články 101 a 102 SFEU, včetně zákazu kartelových dohod a zneužívání dominantního postavení). Touto žalobou lze vymáhat pouze náhradu škody.

Jedná se o žalobu podanou žalobcem (zástupcem skupiny). Podle čl. XVII. 39 belgického obchodního zákoníku zastupuje skupinu spotřebitelů v řízení o skupinové žalobě jeden oprávněný zástupce, jímž může být:

- a) *Sdružení na ochranu spotřebitelů s právní subjektivitou, které má zastoupení v Radě pro spotřebitelské záležitosti, anebo bylo schváleno ministrem na základě kritérií stanovených královským výnosem projednaným v Radě ministrů;*
- b) *Sdružení s právní subjektivitou, schválené ministrem, jehož hlavní předmět činnosti má vztah k újmě způsobené skupině spotřebitelů, má dlouhodobě neziskový charakter a existovalo již nejméně tři roky před dnem podání skupinové žaloby;*
- c) *Nezávislý veřejný orgán – ten je oprávněn pouze v případech, v nichž se jedná o uzavření smíru;*
- d) *Zastupující subjekt schválený členským státem EU nebo Evropského hospodářského prostoru (EHP), který odpovídá podmínkám bodu 4 Doporučení Evropské komise PI 5.378 10 2013/396/EU ze dne 11. června 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní*

---

⁷⁷ LEIN, E., FAIRGRIEVE, D., SALIM, R. et. al. State of Collective Redress in the EU in the context of the implementation of the Commission Recommendation JUST/2016/JCOO/FW/CIVI/0099. [online]. *British Institute of International and Comparative Law*. 11. 2017 [cit. 18. 1. 2021]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?action=display&doc_id=50236

⁷⁸ SWALLOW, Richard (ed.). *The Class Actions Law Review, second edition*. Londýn: Law Business Research Ltd., 2018, s. 22-34. ISBN 978-1-912228-28-7.

⁷⁹ AMARO, Rafael, CORNELOUP, Sabine a JAULT-SESEKE, Fabienne et. al. Collective redress in the Member States of the European Union [online]. *Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs*, 2018 [cit. 18. 11. 2020]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/608829/IPOL_STU\(2018\)608829_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/608829/IPOL_STU(2018)608829_EN.pdf).

*ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie.*⁸⁰

Řízení může být vedeno jak v režimu *opt-in* tak v režimu *opt-out*. Jaký z těchto principů bude uplatněn, závisí na rozhodnutí soudu v konkrétním případě. Příslušné k projednávání hromadných žalob jsou soudy se sídlem v Bruselu.⁸² Řízení je rozděleno do třech fází. Řízení ve věci samé předchází certifikační řízení, tedy řízení o přípustnosti skupinové žaloby, kdy soud do dvou měsíců musí rozhodnout, zda danou žalobu připouští, či nikoliv. V certifikačním řízení soud posuzuje, zda byly splněny podmínky přípustnosti, které jsou dvojího druhu. Zaprvé muselo dojít k porušení smluvní nebo zákonné právní povinnosti ze strany podnikatele a zadruhé, zda byla žaloba podána oprávněným zástupcem.

Druhou fází je meritorní řízení ve věci a poslední fází je výkon rozhodnutí. Řízení bývá zejména skončeno uzavřením smíru či závazným rozhodnutím soudu, které je závazné pro všechny členy skupiny, kteří se v případě řízení *opt-in* přihlásili do řízení či v případě *opt-out* z řízení nevystoupili.

Otázka financování řízení není v belgickém obchodním zákoníku řešena, tzn. není ani nikterak řešeno, jakým způsobem mají být hrazeny náklady vzniklé zástupci skupiny.

3.5 Rakousko

Rakousko, jehož právním řádem se český právní řád do značné míry inspiroval, zatím nemá jednotnou právní úpravu hromadných žalob,⁸³ lze však najít žaloby s kolektivním charakterem. Je zde možnost podání reprezentativní žaloby, která je srovnatelná s českou úpravou v § 25 odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele.⁸⁴ V tomto případě jsou nároky poškozených osob uplatňovány třetí osobou na základě oprávnění, které jí bylo státem svěřeno. Oblast, v které je možno tuto žalobu podat, je omezená působností zákona, jenž tento typ reprezentativní žaloby upravuje, jedná se o oblasti nekalé soutěže a ochrany spotřebitele.

---

⁸⁰ VANHULST, Oliver. Belgium [online]. *British Institute of International and Comparative Law: Focus on Collective Redress* [cit. 5. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.collectiveredress.org/collective-redress/reports/belgium/factsheet>.

⁸¹ NEZKUSILOVÁ, Darina. *Kolektivní právní ochrana ve vybraných členských státech EU*. Praha: Kancelář Poslanecké sněmovny, 2019, 27 s. Srovnávací studie, č. 5.378, s. 9.

⁸² Ibidem.

⁸³ ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA, Hromadné žaloby EU - stanovisko CCBE a rešerše, 10. schůze jednání představenstva konaná 11. – 12. června 2018 [cit. 10. 12. 2020]. Dostupné z https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2018_06_11.pdf.

⁸⁴ Ibidem.

Dále je upravena v rakouském Civilním řádu soudním tzv. spolková vzorová žaloba. Spolková vzorová žaloba je upravena zejména v § 227 a § 502 odst. 5 bodu 3 zákona ze dne 1. srpna 1895, o soudním řízení v občanských sporech (*Zivilprozessordnung – ZPO*).⁸⁵ Tato žaloba funguje na principu postoupení pohledávek na vybranou právnickou osobu, která je následně legitimována k podání spolkové vzorové žaloby. Jedná se například o Rakouskou obchodní komoru, Spolkovou komoru práce, či Rakouskou odborovou federaci.⁸⁶

V neposlední řadě se jedná o hromadné žaloby dle rakouského práva (tzv. *Class actions Austrian style*), které vznikly v důsledku absence obecné úpravy hromadných žalob v rakouském právním řádu. Tento procesní nástroj byl vyvinut na základě judikatury. Rakouský nejvyšší soud svým rozhodnutím sp. zn. 4 Ob 116/05w⁸⁷ stanovil předpoklady, které musí být splněny, aby mohla být hromadná žaloba podána. Jedná se o obdobný právní důvod a stejnorodost skutkových a právních otázek zajišťující splnění předpokladů procesní ekonomie. Tento typ hromadné žaloby funguje na principu, že dotčená osoba postoupí právo na uplatnění nároku na třetí osobu, aby ta získala aktivní legitimaci k uplatnění nároku v zájmu postupující strany. Tato třetí osoba poté vymáhá nároky svým vlastním jménem. Neexistují žádná procesní omezení, a tak má aktivní legitimaci tomto případě kdokoliv, na koho byly postoupeny nároky oprávněných osob.⁸⁸ Přestože jsou žaloby subsumovány pod hromadnou žalobou, každá žaloba zůstává právně oddělená a soud musí rozhodnout o každé žalobě, může tak však učinit v jediném rozsudku.

Rakouské sdružení na ochranu spotřebitele (VKI) nepovažuje úpravu hromadných žalob v rakouském právním řádu jako dostačující. V případě *Class actions Austrian style* zdůraznila, že mnoho osob nechápe, proč by měly své pohledávky postoupit dalšímu subjektu. Nicméně se tento model ukázal jako

---

⁸⁵ Zákon ze dne 1. 8. 1895, o soudním řízení v občanských sporech (*Zivilprozessordnung – ZPO*) [online]. [cit. 31. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001699>.

⁸⁶ §29 odst. 1 zákona ze dne 8. 3. 1979, kterým se stanoví opatření na ochranu spotřebitelů (zákon o ochraně spotřebitele - *KSchG*). [online]. [cit. 31. 11. 2020]. Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002462>.

⁸⁷ Rozhodnutí Rakouského nejvyššího soudu, 12. července 2005, 4 Ob 116 / 05w). [online]. [cit. 11. 11. 2020]. Dostupné z: https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_20050712_OGH0002_0040OB00116_05W0000_000.

⁸⁸ KODEK Georg E. General Collective Redress Mechanism [online]. *British Institute of International and Comparative Law: Focus on Collective Redress* [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z: <https://www.collectiveredress.org/collective-redress/reports/austria/factsheet>.

praktický zejména po ekonomické krizi v letech 2007–2008, neboť kvůli ní začal být tento druh hromadných žalob užíván ve velkém.⁸⁹

3.6 Německo

V Německu je diskutováno o zavedení hromadného řízení od 70. let dvacátého století.⁹⁰ Ačkoliv zde dílčími akty byly zavedeny reprezentativní žaloby například ve věcech oblasti ochrany spotřebitele, hospodářské soutěže, životního prostředí a dále též žaloba akcionářské menšiny proti orgánům akciové společnosti, směřovaly pouze proti zdržení se protiprávního jednání, nicméně neumožňovaly uplatnit nárok na náhradu škody.

Řízení o odškodnění menšinových akcionářů při přeměně obchodních společností bylo následně upraveno v roce 2003.⁹¹

Dle §8 zákona proti nekalé soutěži je umožněno subjektům, které se zabývají ochranou hospodářské soutěže, podat žalobu tzv. negatorní žalobu, pokud dochází k nekalým praktikám v oblasti marketingu či protisoutěžnímu jednání.⁹²

Hromadné řízení ve věcech kapitálového trhu se dostalo po dlouholeté diskuzi do právního řádu až v roce 2005 s účinností zákona o vzorovém řízení ve sporech z práva kapitálového trhu.⁹³ Ten byl přijat v roce 2005 s omezenou platností do roku 2010.⁹⁴ Působnost tohoto zákona však byla později rozšířena na další případy, došlo také k prodloužení jeho platnosti, a sice do roku 2023 (k 31. 12. 2023 dle § 28 daného zákona, který byl novelizován dne 16. 10. 2020). V daném případě se lze domáhat nároků, které spolu věcně a právně souvisejí. Lze podat návrh na zahájení vzorového řízení. Jestliže příslušný soud rozhodne o přípustnosti vzorové žaloby, pak tuto zveřejní v tzv. registru vzorových žalob. K této žalobě se

---

⁸⁹ AMARO, Rafael, CORNELOUP, Sabine a JAULT-SESEKE, Fabienne et. al. Collective redress in the Member States of the European Union [online]. *Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs*, 2018 [cit. 18. 11. 2020]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/608829/IPOL_STU\(2018\)608829_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/608829/IPOL_STU(2018)608829_EN.pdf)

⁹⁰ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 146. ISBN 978-80-87488-03-4.

⁹¹ WINTEROVÁ, Alena. Hromadné žaloby (procesualistický pohled). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, **2008**(10), s. 21-27. ISSN 1210-6348.

⁹² Zákon ze dne 7. 4. 2004 proti nekalé soutěži, (Unlauterer-Wettbewerb-Gesetz - UWG). [online]. [cit. 1. 11. 2020]. Dostupný z: https://www.gesetze-im-internet.de/uwg_2004/ BJNR141400004.html

⁹³ Zákon ze dne 16. 8. 2005 o vzorovém řízení ve sporech z práva kapitálového trhu (Gesetz über Musterverfahren in kapitalmarktrechtlichen Streitigkeiten - KapMuG). [online]. [cit. 20. 11. 2020]. Dostupný v anglickém jazyce z: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_kapmug/index.html.

⁹⁴ WINTEROVÁ, Alena. Hromadné žaloby (procesualistický pohled). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, **2008**(10), s. 21-27. ISSN 1210-6348.

mohou do šesti měsíců připojit osoby s věcně a právně souvisejícími nároky. Poté je o těchto nárocích je vedeno vzorové řízení u vrchního zemského soudu (*Oberlandesgericht*). Ten vede řízení ve věci samé a následně v dané věci vydá tzv. vzorové rozhodnutí, které je pak závazné pro osoby, které se do vzorového řízení přihlásili.

Hromadné žaloby jsou upraveny též novelou civilního řádu s účinností od 1. 11. 2018,⁹⁵ která byla přijata v návaznosti na doporučení Evropské komise ze dne 11. 6. 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie 2013/396/EU. Tato novela zavedla do právního řádu nový typ reprezentativní žaloby tzv. *Musterfeststellungsklage*. Tato žaloba je omezena pouze na oblast spotřebitelských sporů. Aktivní legitimaci k podání žaloby zde má kvalifikovaná instituce, která splňuje podmínky dle civilního řádu. Je zde zaveden přihlašovací princip a žaloba je přípustná, jestliže došlo do dvou měsíců po veřejném oznámení této žaloby k přihlášení minimálně 50 spotřebitelů, přičemž je potřeba doložení nároků minimálně desíti potenciálně poškozených osob. Soudní rozhodnutí je závazné pouze pro přihlášené osoby k dané žalobě.⁹⁶ V hromadném řízení jsou řešeny otázky, které jsou společné pro všechny spotřebitele, jestliže by spotřebitel žádal individuální náhradu škody, musel by tak činit po skončení hromadného řízení v rámci řízení individuálního.

3.7 Spojené státy americké

Hromadné žaloby dlouhodobou součástí práva USA a bezpochyby se jedná o zemi, pro kterou je využití hromadných žalob nejtypičtější. Jedná o soudní řízení na principu tzv. *opt-out*, tedy odhlašovacího principu.

Hromadné žaloby lze nalézt jak na úrovni federálních, tak státních soudů. Vztahy mezi federální a státní jurisdikcí jsou do značné míry komplikované a lze pro účely této problematiky konstatovat, že pravomoc federálních soudů je dána, jestliže hodnota sporu přesahuje 5 mil. USD, dále musí být aspoň jeden člen skupiny příslušníkem jiného státu nebo cizincem než odpůrce, a žalující strana čítá

---

⁹⁵Zákon o zavedení vzorové určovací žaloby ze dne 12. 7. 2018 (Gesetz zur Einführung einer zivilprozessualen Musterfeststellungsklage - MuFKlaG). [online]. [cit. 31. 11. 2020]. Dostupný z: <https://www.buzer.de/s1.htm?g=Gesetz+zur+Ein%3%BChrung+einer+zivilprozessualen+Musterfeststellungsklage&f=1>.

⁹⁶ Ibidem.

nejméně 100 členů.⁹⁷ Níže uvedený popis konceptu hromadných žalob v USA se týká řízení před federálními soudy.

K podání hromadné žaloby v USA je aktivně legitimován jeden či více zvolených členů potenciální skupiny žalobců. Poté, co je podána žaloba, soud rozhoduje o certifikaci, tedy o tom, zda povolí vedení řízení v režimu hromadných žalob. K udělení certifikace je nutné splnit čtyři základní předpoklady, kterými jsou početnost skupiny (tzv. *numerosity*), což lze charakterizovat jako podmínku, že je naplněn dostatečný počet k tomu, aby klasické spojení více řízení bylo nepraktické, dále se jedná o shodnost nároků členů skupiny po právní či skutkové stránce (tzv. *commonality*). Třetí podmínkou je typová shodnost spočívající v tom, že nároky zástupce skupiny musejí být stejného nebo obdobného charakteru jako nároky všech členů skupiny (tzv. *typicality*), a poslední, čtvrtou podmínkou, je přiměřenost zastoupení (tzv. *adequacy of representation*), tj. ujištění, že zástupce skupiny bude spravedlivě a řádně hájit zájmy skupiny, že zde například není střet zájmů a v případě právního zástupce rovněž ověření jeho zkušenosti a schopnosti vést takové řízení.

Kromě těchto základních předpokladů soud zároveň v rámci certifikace zkoumá udržitelnost hromadné žaloby spočívající zejména v posouzení, zda skutkové či právní otázky společně pro celou skupinu převyšují nad těmi, které se týkají jen některých členů a dále zda je vedení řízení v režimu hromadných žalob "nadřazeno" jiným dostupným metodám řešení daného sporu (tzv. *superiority*), tedy zda se jedná o nejvhodnější alternativu. Při rozhodování o tom, zda je vedení řízení v režimu hromadných žalob "nadřazené" ostatním způsobům řešení sporu soud přihlíží např. k zájmu členů skupiny vést řízení samostatně, rozsahu již zahájených individuálních řízení ohledně shodného nároku, nebo k možným komplikacím při vedení konkrétního řízení v režimu hromadných žalob. Soud poté (někdy i před rozhodnutím o certifikaci) rovněž pověří zástupce skupiny, (tzv. *lead plaintiff*) kterým by měla být osoba, která má dle názoru soudu nejlepší předpoklady k náležitému hájení zájmů ostatních členů skupiny a právního zástupce (tzv. *lead counsel*).⁹⁸

---

⁹⁷ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 131. ISBN 978-80-87488-03-4.

⁹⁸ SWALLOW, Richard (ed.). *The Class Actions Law Review, second edition*. Londýn: Law Business Research Ltd., 2018, s. 185–192. ISBN 978-1-912228-28-7.

Následně jsou o zahájení řízení vyrozuměni další potenciální členové skupiny, a to buď přímo, nebo prostřednictvím médií, a je jim dána možnost ze skupiny vystoupit. Americký koncept hromadných žalob je tedy založen na principu *opt-out*. Konečné rozhodnutí soudu nebo soudem schválený smír jsou tak závazné pro všechny členy skupiny, kteří se aktivně nerozhodli ze skupiny vystoupit, což, mimo jiné, znamená, že přichází o možnost uplatnit předmětný nárok samostatně.⁹⁹

Pokud strany sporu v průběhu řízení uzavřou smír, musí tento být nejdříve předběžně soudem schválen. Po předběžném schválení musí být o návrhu smíru informováni členové skupiny a musí jim v této souvislosti být znovu dána možnost ze skupiny vystoupit, pokud s obsahem smíru nesouhlasí. Soud poté v rámci tzv. „*fairness hearing*“ posuzuje, zda je navrhovaný smír spravedlivý, rozumný a přiměřený, a pokud jsou tyto podmínky splněny, vydá rozhodnutí o schválení smíru.¹⁰⁰ Většina hromadných žalob končí uzavřením smíru.¹⁰¹

V USA obecně platí, že si každá strana nese své náklady a výdaje, nehlédě na úspěch ve sporu. Nicméně v právu USA existuje zhruba 200 norem, které tato pravidla pro určité případy upravují tak, že vyžadují, aby neúspěšný žalovaný nahradil úspěšnému žalobci náklady řízení. Vzhledem k počtu těchto norem tomu tak bude v praxi běžně. Na rozdíl od žalobce nemůže úspěšný žalovaný na základě těchto norem požadovat náhradu nákladů řízení. To lze z hlediska kontinentálního práva považovat za zásadní nedostatek této právní úpravy, který je v rozporu se zásadou rovnosti účastníků řízení, jak ji chápe naše právní úprava.¹⁰²

Na rozdíl od České republiky umožňuje právní řád USA uzavírání rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách (v současné době dle ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, není přípustné, aby si strany sporu sjednaly rozhodčí doložku v případě sporů vzniklých ze spotřebitelských smluv). Prostřednictvím takovýchto rozhodčích doložek se spotřebitelé zároveň vzdávají práva na účast v hromadné

---

⁹⁹ Čl. 23 Federal Rules of Civil Procedure [online]. [cit. 30. 10. 2020]. Dostupný z: <https://www.federalrulesofcivilprocedure.org/frcp/title-iv-parties/rule-23-class-actions/>.

¹⁰⁰ Ibidem.

¹⁰¹ BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, s. 135. ISBN 978-80-87488-03-4.

¹⁰² NELSON, Heather, KLIEBARD, K. Kenneth a CUMMING A. Michael et. al. Class/collective actions in the United States: overview. *Practical Law* [online]. 1. 8. 2020 [cit. 2. 11. 2020]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/4-617-9264?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/4-617-9264?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1).

žalobě, resp. se jedná o způsob, jak se podnikatelé mohou hromadným žalobám vyhnout.

Problematika hromadných žalob v USA se pojí s fenoménem vysokého podílu žalob s nezanedbatelným rizikem pro žalované společnosti. Znamená to, že následky zahájení soudního řízení jsou pro společnost, která stojí na straně žalované, do značné míry likvidační. Společnosti se v takovém případě vyplatí přistoupit na mimosoudní vyrovnání, které je často vysoké. A jak bylo zmíněno výše, pouze zanedbatelná část sporů končí jinak než mimosoudním vyrovnáním. Podíl žalob s velkým rizikem pro žalované společnosti je trvale na vzestupu, kdy kupříkladu v letech 2016–2017 vzrostl o 0,9 % (z 25,3 % v roce 2016 na 26,2 % v roce 2017).¹⁰³

Taktéž se jeví problematické odměňování právních zástupců žalobců, kteří obdrží více než žalobce, resp. členové skupiny. Toto se děje ve 3 z 10 vzorku případů provedené studie RAND Corporation.¹⁰⁴

Řízení o hromadných žalobách v USA přinesla fenomén s kupónovými vyrovnáními či kupónovými smíry. Tento fenomén funguje na principu, že spotřebitelé neobdrží finanční náhradu, ale slevové kupóny na produkty dané společnosti, která byla spotřebiteli žalována.¹⁰⁵ V této souvislosti americký Kongres přijal zákon o spravedlnosti hromadných žalob (*Class Action Fairness Act*)¹⁰⁶ v roce 2005 v reakci na vnímané mnohonásobné zneužití hromadného řízení. Americký Kongres ve své zprávě týkající se zákona o spravedlnosti hromadných žalob dovedl, že většina kupónových vyrovnání je pro spotřebitele prakticky bez hodnoty.¹⁰⁷ Zmíněný zákon měl této praxi zabránit, když zavedl na smíry další požadavky, které měly být splněny, aby je soud mohl schválit.¹⁰⁸

---

¹⁰³ NĚMEC, Robert. Potenciální konflikt mezi oprávněnými zájmy klientů a zájmy advokáta u hromadných žalob. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 2019, s. 13. ISSN 1210-6348.

¹⁰⁴ HENSLER, R. Deborah, GIDDENS, Beth a GROSS, Jennifer et. al. *Class Action Dilemmas: Pursuing Public Goals for Private Gain (Executive Summary)*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, [online]. 1999 [cit. 10. 10. 2020]. Dostupné z: https://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR969z1.html.

¹⁰⁵ NĚMEC, Robert. Potenciální konflikt mezi oprávněnými zájmy klientů a zájmy advokáta u hromadných žalob. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 2019, s. 13. ISSN 1210-6348.

¹⁰⁶ Report on Class Action Fairness Act of 2005, S. Rep. No. 109-14, at 37 (2005), reprinted in 2005 U.S.C.C.A.N. 3, 36, available at 2005 WL 627977 [online]. 2005 [cit. 10. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/congressional-report/109th-congress/senate-report/14>.

¹⁰⁷ Ibidem.

¹⁰⁸ MULLENIX, Linda S. Class Actions Shrugged: Mass Actions and the Future of Aggregate Litigation. 6. 6. 2013. 32 Rev. Litig. 591 (2013), *U of Texas Law, Public Law Research Paper* č. 323. [online]. 2013 [cit. 17. 1. 2021]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2211843>.

3.8 Francie

Francie nedisponuje obecnou právní úpravou hromadných žalob, nicméně je sektorově upravena možnost podávat hromadné žaloby v oblasti práva spotřebitele, hospodářské soutěže, zdravotního práva, „*diskriminačního*“ práva, práva životního prostředí práva a práva ochrany osobních údajů.¹⁰⁹

Hromadné žaloby byly zavedeny v oblasti hospodářské soutěže a práva spotřebitele v reformách spotřebitelského práva v roce 2014 (v zákoně ze dne 17. března 2014 č. 2014–344). Tato možnost byla posléze rozšířena na sektory zdravotního práva (zákonem č. 2016-41 ze dne 26. ledna 2016) „*diskriminačního*“ práva, práva životního prostředí a práva ochrany osobních údajů (zákonem č. 2016-1547 ze dne 18. listopadu 2016).

Podle těchto různých zákonů nyní podle francouzského práva existuje několik konkrétních typů hromadných řízení. Jsou však v zásadě podobné, a zejména lze francouzský typ hromadné žaloby definovat jako fungující na principu *opt-in*.¹¹⁰

Konkrétně lze podat reprezentativní žalobu dle čl. L. 621-1 spotřebitelského zákona (*Code de la consommation*). Tato žaloba je podávána prostřednictvím sdružení na ochranu spotřebitelů v případech, kdy byla spotřebitelům způsobena porušením práva škoda. Sdružení na ochranu spotřebitelů jsou pouze certifikovaná sdružení, která musí být řádně zaregistrována a jejich cílem musí být ochrana práv z výše uvedených oblastí práva. Tyto subjekty dále mohou jménem osob, které zastupují uzavírat smír, který podléhá souhlasu ze strany soudu.¹¹¹ Sdružení na ochranu spotřebitelů se žalobou může domáhat povinnosti zdržet se protiprávního jednání ze strany žalovaného, odstranění ustanovení smlouvy, jež je ze strany žalovaného pravidelně užívána jako smlouva vzorová a jejíž určité ustanovení je v rozporu se zákonem či požadovat náhradu škody. Soud má diskreční pravomoc uložit pokutu spolu s uložením takové povinnosti.

---

¹⁰⁹ ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA, Hromadné žaloby EU - stanovisko CCBE a řešerše, 10. schůze jednání představenstva konaná 11. – 12. června 2018 [cit. 10. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2018_06_11.pdf.

¹¹⁰ SWALLOW, Richard (ed.). *The Class Actions Law Review, second edition*. Londýn: Law Business Research Ltd., 2018, s. 69. ISBN 978-1-912228-28-7.

¹¹¹ LEIN, E., FAIRGRIEVE, D., SALIM, R. et. al. State of Collective Redress in the EU in the context of the implementation of the Commission Recommendation JUST/2016/JCOO/FW/CIVI/0099. [online]. *British Institute of International and Comparative Law*. 11. 2017 [cit. 18. 1. 2021]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?action=display&doc_id=50236.

Dále je možné podat skupinovou žalobu dle čl. L-623-1 až L-623-3 spotřebitelského zákona. Účelem této žaloby je získání náhrady škody způsobené spotřebitelům, ke které došlo porušením zákonných či smluvních povinností ze strany žalovaného, a to pouze v souvislosti s prodejem zboží či poskytováním služeb nebo jestliže žalovaný jednal v rozporu s právem na ochranu hospodářské soutěže ve smyslu francouzského obchodního zákoníku nebo čl. 101 a 102 Smlouvy o fungování Evropské unie.¹¹²

Další z procesních možností k uplatnění hromadných nároků je např. podání tzv. *Action en représentation conjointe* dle čl. L. 622-1 až L. 622-4 spotřebitelského zákona či podání hromadné žaloby v oblasti ochrany investorů dle čl. L-452-1 až L-452-4 francouzského měnového a finančního zákoníku.¹¹³

4. Hromadné žaloby v souvislostech práva EU

4.1 Legislativní vývoj do roku 2013

Prvním pramenem práva v oblasti kolektivní ochrany práv¹¹⁴ na úrovni EU byla Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/27/ES ze dne 19. 5. 1998 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů, jejíž cílem byla ochrana kolektivní zájmů spotřebitelů tak, aby se zajistilo řádné fungování vnitřního trhu Evropské unie z důvodu selhávání stávajících mechanismů, které neumožňovaly vždy a včas odstranit protiprávní jednání poškozující kolektivní zájmy spotřebitelů. Tato směrnice upravovala pouze zdržovací nárok, nikoli již nároky na náhradu škody. Z ní vychází například také úprava aktivní legitimace oprávněných osob zabývajících se ochranou spotřebitele na podání návrhu na zahájení řízení o zdržení se protiprávního jednání ve věci ochrany práv spotřebitelů dle § 25 a násl. zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

Od roku 2005 na úrovni EU začala probíhat jednání o otázkách kolektivní ochrany práv. Výsledkem těchto jednání byly následující dokumenty.

Zelená kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel¹¹⁵ se zabývala otázkami spojenými s ochranou zájmů

---

¹¹² NEZKUSILOVÁ, Darina. *Kolektivní právní ochrana ve vybraných členských státech EU*. Praha: Kancelář Poslanecké sněmovny, 2019, 27 s. Srovnávací studie, č. 5.378, s. 19.

¹¹³ Ibidem.

¹¹⁴ Na evropské úrovni jsou používány pojmy kolektivní ochrana (collective redress) či kolektivní žaloba (collective action). Kolektivní ochrana (collective redress) je širším pojmem než kolektivní žaloba (collective action) a zahrnuje různé instrumenty kolektivní ochrany práv

¹¹⁵ EVROPSKÁ KOMISE. Zelená kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel. ES – KOM (2005) 672. Brusel, 19.12.2005.

spotřebitelů. Bylo konstatováno jako velmi nepravděpodobné, že by spotřebitelé sami podávali jednotlivé žaloby na náhradu škody způsobené jim porušením antimonopolního práva. Z tohoto důvodu a také z ekonomické efektivity a úspory času se jevila ochrana ve formě hromadné žaloby, kde by se sloučila celá řada nároků, nejefektivnějším řešením. Byly nabízeny dvě varianty možného řešení. Prvá spočívala v přijetí zvláštní ustanovení pro hromadné žaloby skupin odběratelů, kteří nejsou konečnými spotřebiteli. Druhá zakládala nárok sdružení spotřebitelů podat žalobu, aniž by jednotliví spotřebitelé byli připraveni o možnost podat samostatnou žalobu.¹¹⁶ S tímto řešením však vyvstala řada otázek ohledně rozdělení náhrady škody, její kvantifikace a též samotné právo žalobu podat.

Dále byla představena Bílá kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel,¹¹⁷ jejíž cílem bylo zlepšit právní podmínky, za nichž mohou poškození uplatňovat zaručené právo na náhradu všech škod vzniklých v důsledku porušení antimonopolních pravidel.

Tato kniha se v navrhovaných opatřeních zabírala právem podat žalobu nepřímými odběrateli či způsobem kolektivního vymáhání. Nepřímými odběrateli jsou ve smyslu této knihy osoby, které nevstoupily do přímého vztahu s osobou, jež porušila pravidla, ale které přesto mohly utrpět značnou škodu. Také na tyto osoby se vztahuje zásada, že se mohou dožadovat náhrady škody, která jim v této souvislosti vznikla.¹¹⁸ Opět byla nastíněna problematika neexistence mechanismů kolektivního vymáhání, které by umožnily poškozeným uplatnit své nároky prostřednictvím jediné žaloby. Stěžejními problémy v této oblasti, které vedly Komisi k vypracování návrhů, byly zejména neúčinnost postupů v rámci podání velkého množství individuálních žalob, neobdržení řádného odškodnění a také racionální apatie poškozených.

Účinným řešením byla kombinace dvou vzájemně se doplňujících mechanismů kolektivního vymáhání. Prvním mechanismem byla možnost kvalifikovaných subjektů podat žaloby v zastoupení a druhým byla možnost podání kolektivní žaloby s výslovným předchozím souhlasem všech žalobců, v nichž se

---

¹¹⁶ Ibid., s. 9.

¹¹⁷ EVROPSKÁ KOMISE. Bílá kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel. ES – KOM (2008) 165. Brusel, 2. 4. 2008.

¹¹⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. července 2006. ve věci Vincenzo Manfredi proti Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA (C-295/04), Antonio Cannito proti Fondiaria Sai SpA (C-296/04) a Nicolò Tricarico (C-297/04) a Pasqualina Murgolo (C-298/04) proti Assitalia SpA. [online]. [cit. 11. 1. 2021]. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-295/04&language=cs>.

poškození výslovně rozhodnou spojit své jednotlivé nároky do jedné žaloby. Evropská komise připustila možnost, že kvalifikované subjekty nemusí být schopny či ochotny se zabývat každým nárokem a z tohoto důvodu se musí tyto dva typy žalob vzájemně doplňovat pro vytvoření co nejefektivnější úpravy kolektivního vymáhání.

Zelená kniha o kolektivním odškodnění spotřebitelů¹¹⁹ ze dne 27. 11. 2008 stanovila požadavek adekvátní reakce na stále více se rozvíjející, globalizované a digitální prostředí, v kterém se spotřebitelé pohybují. Tato kniha se tedy zaměřila na řešení případů hromadných nároků a jejím cílem bylo zajistit spotřebitelům účinné prostředky kolektivního odškodnění. Nabízela 4 možné postupy řešení, přičemž předmětem jednoho řešení bylo přijetí nezávazného či závazného opatření EU, které by zajistilo, že by soudní mechanismus kolektivního odškodnění existoval ve všech členských státech. Byla nastolena otázka různých způsobů financování subjektů zastupujících spotřebitele a dále snaha nalézt řešení k zabránění možnému zneužívání mechanismu kolektivního odškodnění, aby bylo účelně předcházeno před uplatňováním neoprávněných nároků.

V roce 2010 místopředsedkyně Evropské komise Viviane Reding, místopředseda Evropské komise Joaquín Almunia a komisař John Dalli ve své společné informační zprávě (*Joint Information Note*)¹²⁰ ze dne 5. října 2010 zdůraznili potřebu jednotného evropského přístupu ke kolektivní ochraně práv.

V návaznosti na informační zprávu ze dne 5. října 2010 uspořádala Evropská komise na začátku roku 2011 veřejnou konzultaci na téma hromadných žalob. Účelem této konzultace bylo určit společné právní zásady kolektivní ochrany práv v EU. Konzultace rovněž zkoumala oblasti, ve kterých by různé formy kolektivní ochrany mohly mít největší dosah pro lepší ochranu práv občanů a pro lepší vymáhání právních předpisů EU.

Evropský parlament vydal své stanovisko ke kolektivní ochraně práv zejména v usnesení ze dne 2. února 2012 v dokumentu Směrem k soudržnému evropskému přístupu ke kolektivnímu odškodnění,¹²¹ ve kterém Evropský

---

¹¹⁹ EVROPSKÁ KOMISE. Zelená kniha o kolektivním odškodnění spotřebitelů ES – KOM (2008) 794, Brusel, 27. 11. 2008.

¹²⁰ REDING, Viviane, ALMUNIA, Joaquín a DALLI, John. Towards a Coherent European Approach to Collective Redress: Next Steps Joint information note [online] 5. 10. 2010. [cit. 1. 11. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/Commission_2010_information_towards_european_collective_redress.pdf.

¹²¹ EVROPSKÝ PARLAMENT. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 2. 2. 2012 k dokumentu

parlament uznal existenci a význam otázek specifických pro hospodářskou soutěž, které by podle usnesení mohly být řešeny v rámci samostatného procesního nástroje kolektivní ochrany práv. Dále uvedl, že státy Evropské unie by se měly vyvarovat zavedením amerického modelu a jakéhokoliv systému kolektivní ochrany práv, který nerespektuje tradice kontinentální právní kultury.

V daných souvislostech v roce 2012 vydal Hospodářský výbor Evropského parlamentu nezávislou studii o legislativních opatřeních v oblasti kolektivní ochrany práv v oblasti antimonopolních zákonů.¹²²

4.2 Doporučení Komise o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody

Evropská komise následně vydala Doporučení Komise ze dne 11. 6. 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie 2013/396/EU.

Toto Doporučení vycházelo z předpokladu, že kolektivní ochrana je v jednotlivých členských státech zavedena v různé míře s často rozdílnou koncepcí řízení. Cílem Doporučení bylo zavedení systému kolektivní právní ochrany ve vztahu k náhradě škody i zdržení se jednání, vycházejícího ze stejných zásad, zohlednění právních tradic členských států, usnadnění přístupu ke spravedlnosti a zavedení pojistek proti zneužívání tohoto systému.

Evropská komise v Doporučení vzala v potaz rizika zneužití hromadného uplatňování nároku před soudy a zaměřila se na vytvoření systému záruk, jejichž cílem je takovému zneužití předejít. Hlavními zásadami kolektivní ochrany práv a prostředky prevence jeho zneužití byly dle Doporučení především omezení aktivní legitimace k podání reprezentativní žaloby. Ta měla být omezena na subjekty certifikované *ad hoc*, určené zastupující subjekty, které splňovaly určitá zákonem stanovená kritéria, nebo na orgány veřejné moci. Podmínky způsobilosti subjektu měly zahrnovat neziskovost, vztah mezi cíli subjektu a tvrzenými porušenými právy, dostatečnou finanční a personální kapacitu a právní odbornost. Zároveň měla

---

„Směrem k soudržnému evropskému přístupu ke kolektivnímu odškodnění“. [online] [cit. 17. 12. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012IP0021&from=EN>.

¹²² BUCCIROSSI, Paolo, CARPAGNANO, Michelle a CIARI, Lorenzo. et. al. *Collective Redress in Antitrust Study*. Evropský parlament, 2012. ISBN 978-92-823-4341-8.

být dána možnost podat skupinové žaloby, kde by byl aktivně legitimován kterýkoli z potenciálních členů skupiny.

Dále byl nastíněn požadavek, aby financování soudních sporů v rámci kolektivní právní ochrany bylo zajištěno způsobem, který nevede ke zneužívání systému nebo ke střetu zájmů a např. povinnost zastupujícího subjektu sdělit zdroj financování a prokázat schopnost splnit své finanční závazky související s řízením. V případě financování třetí osobou stanovilo Doporučení několik zákazů. Předně zákaz usilovat o ovlivňování procesních rozhodnutí žalující strany, včetně rozhodnutí o smíru. Dále zákaz financovat hromadnou žalobu svému konkurentovi, nebo proti osobě, na které je poskytovatel financování závislý.

Mělo být dáno právo žalobců či zastupujících subjektů šířit informace o údajném porušení práv za současného zachování práv žalovaného subjektu na ochranu dobrého jména. Dále Doporučení počítalo se zavedením registru hromadných žalob.

V Doporučení byla také snaha o vyloučení cizích prvků – náhrady škody plnící sankční funkci (tzv. *punitive damages*), dalekosáhlého zpřístupňování důkazů před řízením (tzv. *pre-trial discovery*) a stanovení nároku na náhradu škody.

Pro hromadné řízení o náhradě škody bylo zdůrazněno použití *principu opt-in*. Náhradu nákladů řízení by měla povinnost platit prohravší strana vzhledem k tomu, že by členské státy měly zajistit, aby odměny za právní zastoupení a způsob jejich výpočtu nepobízely k vedení soudních sporů [např. povolením podílové odměny vázané na výsledek ve věci (tzv. *contingency fees*)].

4.3 Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů

V dubnu roku 2018 představila Evropská komise Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES¹²³ v rámci balíčku legislativních opatření zaměřeného na ochranu spotřebitelé a nazvaného „*New Deal for Consumers*“. Cílem Návrhu směrnice mělo být usnadnění přístupu spotřebitelů k odškodnění jejich újmy způsobené obchodníky.

Dle úvodních ustanovení Návrhu směrnice by směrnice neměla bránit členským státům přijímat nebo ponechat v platnosti ustanovení umožňující

---

¹²³ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES

podávání žalob, jejichž cílem je ochrana společných zájmů spotřebitelů na vnitrostátní úrovni. Tato směrnice by se měla týkat pouze oblastí vymezených v příloze 1 Návrhu směrnice, přičemž se jedná o velmi široké vymezení a jde o oblasti práva antimonopolního a spotřebitelského. Má se jednat o hromadnou neboli tzv. zástupnou žalobu, kterou bude moci podat pouze kvalifikovaný subjekt se speciálním oprávněním, kterým může být např. zájmové sdružení na ochranu spotřebitele, případně veřejnoprávní subjekty jako např. ombudsman či finanční arbitř.

Oprávněné subjekty budou muset být registrovány do národních seznamů. Požadavky na oprávněné subjekty, které budou pravidelně kontrolovány, jsou, zda je oprávněný subjekt založen v souladu s právem členského státu, má oprávněný zájem na dodržování práva EU a zda nemá výdělečný charakter.

Mezi prostředky, kterými bude kvalifikovaný subjekt moci hájit zájmy spotřebitelů, má být především podání návrhu na předběžné opatření k zabránění dalšího porušování práva či návrh na vydání deklaratorního rozhodnutí, kterým bude rozhodnuto o povinnostech obchodníka vůči spotřebitelům poškozeným porušením práv EU uvedených v příloze I Návrhu směrnice – v odůvodněných případech, kdy bude s ohledem na povahu újmy příliš složité kvantifikovat výši nároků.

Pokud jde o otázku variant *opt-in* a *opt-out*, ponechává Evropská komise v obecné rovině tuto volbu na vůli členských států. Návrh směrnice v tomto směru nicméně obsahuje určitá specifika. V případě drobných nároků Návrh směrnice přímo vyloučil možnost *opt-in*, neboť je zde zaveden koncept, kdy kvalifikovaný subjekt vůbec nepotřebuje pověření od kteréhokoli z dotčených spotřebitelů k zahájení řízení. V těchto případech má zároveň být soudem přiznaná částka použita na veřejný účel sloužící společným zájmům spotřebitelů, neboť rozdělení drobných částek mezi jednotlivé dotčené spotřebitele považuje Evropská komise za disproporční. S ohledem na výše uvedené zde není ani dána možnost, aby kterýkoli z dotčených spotřebitelů ze skupiny vystoupil. Jedná se tedy o modifikovaný, resp. mandatorní režim *opt-out* bez možnosti vystoupit.

I v případech, kdy se členský stát rozhodne pro zavedení režimu *opt-in*, nemá dle Návrhu směrnice absence pověření ze strany konkrétních spotřebitelů kvalifikovanému subjektu bránit v zahájení řízení.

Návrh směrnice členskými státy ukládá, aby kvalifikovaným subjektům poskytl podporu prostřednictvím odstranění soudních poplatků, zajištění právní

pomoci či poskytnutí veřejného financování. Zároveň mají členské státy zajistit, aby v případě financování třetí stranou nemohla tato třetí strana ovlivnit rozhodování kvalifikovaného subjektu (žalobce) ve vztahu ke sporu či případnému narovnání, a aby třetí strana nemohla financovat spor proti žalovanému, se kterým je v soutěžním vztahu.

Návrh směrnice počítá s možností smíru uzavřeného mezi kvalifikovaným subjektem a obchodníkem za předpokladu, že tento smír na jejich žádost schválí soud.

Rozhodnutí soudu na základě zástupné žaloby má dle Návrhu směrnice sloužit jako nevyvratitelné stanovení povinnosti obchodníka ve vztahu k dotčeným spotřebitelům pro účely následného samostatného uplatnění nároků před soudem ze strany jednotlivců, přičemž tato následná řízení o odškodnění mají být k dispozici prostřednictvím rychlých a zjednodušených postupů. V souvislosti s individuálním uplatněním nároků je zároveň třeba zmínit, že členské státy mají zajistit, aby podání zástupné žaloby vedlo ke stavění nebo přerušení promlčecí lhůty pro všechny související nároky jednotlivých spotřebitelů.

Členské státy mají dle Návrhu směrnice zajistit možnost, aby žalovaným obchodníkům byla soudem v odůvodněných případech na žádost kvalifikovaného subjektu uložena povinnost předkládat důkazy, nad nimiž má obchodník kontrolu (tedy zavedení tzv. *discovery*).

4.3.1 Ohlasy spotřebitelů v Evropské unii k evropskému záměru

Iniciativa Institute for Legal Reform pod United States Chamber of Commerce provedla v roce 2018 šetření mezi unijními spotřebiteli, jak vnímají připravovanou legislativu EU (*New Deal for Consumers*), která má upravovat hromadné žaloby.¹²⁴ Výsledky této studie lze shrnout tak, že unijní spotřebitelé tuto legislativu v dané podobě nepodporovali a pro případ přijetí podpořili implementaci pozměňovacích návrhů obsahujících mechanismy, které budou předcházet zneužívání hromadných žalob. Mezi dotázanými bylo 5 097 spotřebitelů z pěti členských států – Francie, Německo, Nizozemsko, Polsko a Španělsko.

Návrh EU podporovalo v dané podobě pouze 13 % dotázaných. Většina spotřebitelů podporovala přijetí, ale pouze za předpokladu, že budou přijaty rovněž

---

¹²⁴U.S. CHAMBER INSTITUTE FOR LEGAL REFORM. 'Fair Deal' for Consumers? An Update on EU Consumer Attitudes Towards Collective Actions and Litigation Funding [online]. 7. 2018 [cit. 11. 11. 2020]. Dostupné z: <http://instituteforlegalreform.org/research/eu-consumer-survey-2018>.

dodatečné mechanismy, které budou bránit zneužití hromadných žalob. Část spotřebitelů (13 %) tento návrh odmítla. Zbytek spotřebitelů (17 %) uvedl, že neví.

Převážná většina spotřebitelů (79 %) uvedla, že podporuje přijetí ochranných mechanismů, které budou předcházet zneužívání hromadných žalob. 77 % spotřebitelů podpořilo, aby se spotřebitelé museli aktivně přihlásit (tzv. *opt-in*), aby bylo zajištěno, že nebudou zahrnuti bez jejich vědomí, souhlasu a kontroly. 74 % dotázaných uvedlo, že by strany měly mít povinnost prokázat, že se před podáním hromadné žaloby pokusily vyřešit záležitost efektivnějším a méně nákladným způsobem jako je arbitráž či mediace. Podstatná část spotřebitelů (65 %) bylo toho názoru, že by mělo být podání hromadné žaloby umožněno pouze spotřebitelům nebo spotřebitelským organizacím financovaným z veřejných zdrojů.

4.5 Směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů

Znění Návrhu směrnice prodělalo řadu změn s ohledem na řadu negativních stanovisek k původnímu návrhu. Návrh směrnice se stal terčem kritiky, například ze strany Rady evropských advokátních komor (CCBE), která spatřovala zásadní problém především v zavedení monopolu kvalifikovaných subjektů oprávněných podat zástupnou žalobu.¹²⁵ K Návrhu směrnice se značně kriticky vyjádřilo rovněž European Justice Forum.¹²⁶

Téměř dva roky trvající vyjednávání vedlo k přijetí kompromisní verze návrhu směrnice z 21. listopadu 2019,¹²⁷ na jehož základě byla později přijata Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES.¹²⁸ Níže bude rozebráno několik zásadních bodů, které se liší od původního Návrhu směrnice.

Byl přepracován zejména princip *opt-in* a *opt-out*, přičemž členským státům byla ponechána možnost, zda stanovit mechanismus *opt-in* nebo *opt-out* nebo jejich

---

¹²⁵ STANOVISKO CCBE K NÁVRHU SMĚRNICE O ZÁSTUPNÝCH ŽALOBÁCH NA OCHRANU KOLEKTIVNÍCH ZÁJMŮ SPOTŘEBITELŮ DOPLNĚNÉ KOMENTÁŘEM ČAK. *Bulletin advokacie* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 22. 10. 2018 [cit. 27. 12. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/stanoviskoccbe-k-navrhu>.

¹²⁶ Sdružení usilující o prosazování spravedlivých, vyvážených, transparentních a účinných zákonů a systémů občanské spravedlnosti v Evropě a vytváření právního prostředí, které přiměřeným způsobem chrání jak spotřebitele, tak podnikatele.

¹²⁷ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES kompromisní verze z 21. listopadu 2019

¹²⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES

kombinaci. V případě mechanismu *opt-in* by se od spotřebitelů mělo vyžadovat, aby výslovně vyjádřili svou vůli být v rámci zástupné žaloby na odškodnění zastupování oprávněným subjektem. V případě mechanismu *opt-out* by se od spotřebitelů mělo vyžadovat, aby výslovně vyjádřili svou vůli nebýt v rámci zástupné žaloby o odškodnění zastupování oprávněným subjektem. Členské státy, které stanoví mechanismus *opt-in*, by měly mít možnost požadovat, aby se někteří spotřebitelé rozhodli pro účast na žalobě na opatření pro odškodnění před podáním žaloby, za podmínky, že další spotřebitelé budou mít možnost rozhodnout se pro účast i po podání žaloby. Bylo upuštěno od mandatorního režimu *opt-out* bez možnosti vystoupit.

Směrnice též rozlišuje mezi dvěma typy žalob: vnitrostátní a přeshraniční. Vnitrostátní žalobou je míněna žaloba podaná oprávněným subjektem v členském státě, v němž byl oprávněný subjekt registrován, naproti tomu přeshraniční žalobou se rozumí žaloba podaná oprávněným subjektem v jiném členském státě, než je členský stát, v němž byl oprávněný subjekt registrován a to i v případě, že byla žaloba podána proti podnikateli, který má sídlo v jiném členském státě nebo i v případě, že oprávněný subjekt zastupuje spotřebitele z několika členských států.¹²⁹ Přičemž spotřebitelé mohou být v řízení zastoupeni zejména spotřebitelskou organizací, veřejnoprávními subjekty, avšak pokud jde o vnitrostátní žaloby, *ad hoc* subjektem.

Byla upravena kritéria k podávání přeshraničních žalob, kdy k jejich podání jsou oprávněny subjekty, jestliže splňují tato kritéria:

- a) jedná se o právnickou osobu, která byla řádně založena podle práva členského státu určení a může prokázat, že po dobu 12 měsíců skutečně vykonávala veřejnou činnost v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů;
- b) má oprávněný zájem chránit zájmy spotřebitelů;
- c) je neziskové povahy;
- d) není předmětem insolvenčního řízení ani u něj nebyla vyhlášena platební neschopnost;
- e) je nezávislý a není ovlivňován osobami – s výjimkou spotřebitelů;
- f) jakýmkoli vhodným způsobem, zejména na svých internetových stránkách;

---

¹²⁹ SEDLÁČEK, Dušan a RAJDOVÁ, Denisa. K dalšímu vývoji Směrnice o reprezentativních žalobách. *epravo.cz* [online]. 26. 8. 2020 [cit. 2. 2. 2021]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-dalsimu-vyvoji-smernice-o-reprezentativnich-zalobach-111703.html>.

g) a jednoduchým a srozumitelným jazykem zveřejňuje informace dokládající splnění výše uvedených kritérií a informace o svých zdrojích financování obecně a o své organizační, řídicí a členské struktuře, cílech a činnostech.

K podávání vnitrostátních žalob však subjekty, které jsou zřízeny *ad hoc*, nemusí splňovat kritéria jako oprávněné subjekty k podávání přeshraničních žalob. Směrnice konkrétním způsobem neřeší způsob financování kvalifikovaných subjektů.

Oprávněné subjekty musí být způsobilé navrhnout alespoň opatření na zdržení se jednání a opatření pro odškodnění. Za účelem opatření na zdržení se jednání se nevyžaduje, aby jednotliví dotčení spotřebitelé vyjádřili svou vůli být zastupováni oprávněným subjektem. V případě opatření pro odškodnění mohou jednotliví spotřebitelé, jichž se daná žaloba týká, výslovně nebo mlčky v příslušných lhůtách poté, co byla tato žaloba podána, vyjádřit svou vůli být nebo nebyť zastupováni oprávněným subjektem v rámci zástupné žaloby na opatření pro odškodnění a být vázáni výsledkem tohoto řízení. Jednotliví spotřebitelé, kteří však nemají obvyklý pobyt v členském státě soudu musejí výslovně vyjádřit svůj úmysl být v tomto řízení zastoupeni, aby byli výsledkem řízení o této žalobě vázáni.

Co se týče nákladů řízení žaloby na odškodnění, tak jednotliví spotřebitelé, jichž se zástupná žaloba na odškodnění týká, náklady řízení nehradí.

K dalšímu přepracování došlo v ustanovení o sankcích. Předchozí znění směrnice „*Členské státy zajistí, aby sankce mohly mít podobu pokut*“ bylo pozměněno na „*mimo jiné podobu pokut*“. Mohou tedy být uloženy sankce za nesplnění nebo odmítnutí splnění opatření na zdržení se jednání. Sankce musí být účinné, přiměřené a odrazující. Toto ustanovení o sankcích, pro civilní řízení poměrně rozporuplné, je v kontextu českého exekučního práva zřejmě již naplněno, a to možností požadovat splnění v rámci exekuce a mj. v této souvislosti i tím, že jsou povinnému ukládány přiměřené pokuty. Např. NZHŘ v této otázce počítá s odchylnou úpravou od obecných procesních předpisů. Dle NZHŘ v §159 odst. 1 se jedná o částku dosahující až výše 10 000 000 Kč.

Výbor stálých zástupců dne 30. června 2020 potvrdil konečné znění směrnice. Dne 7. července 2020 znění potvrdil Výbor Evropského parlamentu pro právní záležitosti (JURI). V návaznosti na dohodu s Evropským parlamentem Rada

dne 4. listopadu přijala postoj v prvním čtení k Návrhu směrnice¹³⁰. Evropský parlament schválil postoj Rady v prvním čtení dne 24. listopadu. Směrnice je tedy formálně přijata a byla uveřejněna v Úředním věstníku EU dne 4. 12. 2020. Směrnice vstoupila v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku EU.

Směrnice v čl. 24 upravuje provedení ve vnitrostátním právu, ve kterém je stanoveno, že členské státy musí přijmout a zveřejnit právní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 25. prosince 2022 a musejí tyto předpisy použít ode dne 25. června 2023.¹³¹

5. Hromadné žaloby de lege ferenda

V září roku 2017 představilo Ministerstvo spravedlnosti České republiky Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách. V rámci připomínkového řízení se k návrhu vyjadřovaly ostatní vládní rezorty, orgány veřejné správy a rovněž Česká advokátní komora a další subjekty. Po připomínkovém řízení Ministerstvo spravedlnosti v únoru roku 2018 zveřejnilo upravený Návrh věcného záměru¹³², který byl následně předsedou vlády schválen usnesením vlády České republiky ze dne 4. dubna 2018 č. 210, a Ministerstvu spravedlnosti bylo uloženo, aby vypracovalo paragrafové znění návrhu zákona o hromadných žalobách a předložilo jej vládě k projednání do konce března roku 2019. Po uveřejnění paragrafového znění se zvedla vlna kritiky ze strany odborné i laické veřejnosti a bylo požadováno přijetí zásadních změn. V průběhu let 2019 a 2020 došlo k zásadnímu přepracování návrhu zákona, a to včetně změny jeho názvu na zákon o hromadném řízení.

5.1 Věcný záměr zákona o hromadných žalobách

Věcný záměr je dělen do šesti kapitol. První kapitola je věnována potřebě právní úpravy. Druhá se zabývá přehledem souvisejících právních předpisů. V třetí kapitole je zhodnocena současná právní úprava s důrazem na dílčí nedostatky, které byly ve stávající úpravě identifikovány. Čtvrtá kapitola se zabývá návrhem věcného

---

¹³⁰ Postoj Rady v prvním čtení s ohledem na přijetí Směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES – odůvodnění Rady – přijatý Radou dne 4. listopadu 2020, Brusel, 4. 11. 2020.

¹³¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES

¹³² MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, ODBOR LEGISLATIVNÍ. Věcný záměr zákona o hromadných žalobách. Praha, 2018

řešení. V páté kapitole je upraven způsob promítnutí věcného řešení do právního řádu a poslední, šestá kapitola hodnotí dopady navrhované úpravy. V této analýze nebudou rozebrány všechny kapitoly věcného záměru, nýbrž zejména návrh věcného řešení navrhované úpravy s poukazem na aspekty, které se od přijetí věcného záměru změnily, jež budou rozebrány v dalších kapitolách.

Věcný záměr byl do značné míry inspirován americkým modelem *class actions*. Zákon o hromadných žalobách měl dle věcného záměru dopadat *de facto* do všech oblastí práva, nikoli pouze spotřebitelských. Z jeho působnosti nicméně měla být výslovně vyloučena některá řízení. Za prvé se jednalo o řízení o právech či nárocích, které z povahy věci nejsou ke kolektivnímu vymáhání určeny, tj. zejména věci ve kterých nelze uzavřít smír, jako jsou nesporná řízení. Dále měly být vyloučeny nároky uplatňované v rámci práva obchodních korporací (*squeeze-out*, přeměny, nabídky převzetí). Poslední kategorií vyloučenou z působnosti tohoto zákona mělo být řízení proti státu, které podléhají Zákonu o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Věcný záměr počítal s možností vedení řízení jak v režimu *opt-in*, tak *opt-out*.¹³³ Ani jedna z variant neměla být považována za výchozí a volba by měla vycházet z objektivních kritérií. Režimu *opt-in* mělo být užito v případech, kdy jednotlivé nároky převyšovaly částku 20 000 až 30 000 Kč. Pro nižší nároky měl být uplatněn režim *opt-out*. Dalším, nikoli závazným, kritériem měl být počet potenciálních členů skupiny s tím, že pokud je to méně než 30 lidí, měla by být užita varianta *opt-in*. Cílem Ministerstva spravedlnosti bylo, aby byla řízení vedena v režimu *opt-out* tam, kde je nízká pravděpodobnost individuálního uplatňování nároků s ohledem na tzv. racionální apatii, tedy neochotu jednotlivců soudit se kvůli bagatelním nárokům.

V režimu *opt-out* měla být skupina zastoupena správcem skupiny, tj. osobou, která splnila podmínky pro akreditaci udělenou Ministerstvem spravedlnosti, resp. která tuto akreditaci získala. Postavení správce skupiny mělo být obdobné jako postavení insolvenčního správce či kolektivního správce. Mezi podmínky pro akreditaci patřila důvěryhodnost, bezúhonnost, solventnost, uzavření příslušného pojištění a dosažení vysokoškolského vzdělání s magisterským titulem. V režimu *opt-in* mohla být skupina zastoupena buď správcem skupiny shodně jako

---

¹³³ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, ODBOR LEGISLATIVNÍ. Věcný záměr zákona o hromadných žalobách. Praha, 2018, s. 43.

v režimu *opt-out*, zvoleným zástupcem skupiny, anebo spolkem zřízeným na ochranu vybraných zájmů (typicky spotřebitelská organizace, nezisková organizace věnující se ochraně životního prostředí apod.). Žalobce by měl být v řízení povinně zastoupen advokátem.

Financování hromadné žaloby mělo být zajištěno správcem skupiny (v obou režimech), resp. zástupcem skupiny či spolkem v režimu *opt-in*. Tyto subjekty byly povinny hradit soudní poplatek a v případě neúspěchu ve věci rovněž náklady protistrany. V případě úspěchu ve věci měly tyto subjekty získat mezi 5 % a 30 % z částky zaplacené žalovaným na základě konečného rozhodnutí, přičemž standardní výše této odměny měla činit 20 % soudem přiznané částky.

Soudní poplatek měl být hrazen ve dvou fázích, přičemž v první fázi by se hradil poplatek pouze za certifikační řízení, který neměl mít rdousící efekt, ale zároveň by odrazoval od zneužití (např. 25 000 Kč). Pokud by bylo soudem o certifikaci rozhodnuto kladně, v druhé fázi by byl vyměřen soudní poplatek za řízení o hromadné žalobě jako takové, jehož výše by byla stanovena na základě velikosti skupiny a výše uplatňovaného nároku, přičemž Ministerstvo spravedlnosti počítalo s tím, že tento poplatek bude oproti běžnému soudnímu poplatku nižší (např. 1 % z žalované částky, maximálně však 5.000.000 Kč).

Podmínky řízení (kromě těch standardních a společných pro všechna řízení) vycházely z výše popsaného amerického modelu a jsou jimi tedy početnost (*numerosity*), shoda v právním či skutkovém základu (*commonality*), typová shodnost uplatněných nároků (*typicality*) přiměřenost zastoupení (*adequacy of representation*), vhodnost vedení řízení v režimu hromadných žalob (*superiority*) a rovněž posouzení, zda se nejedná o zjevné neužití práva.

Řízení mělo být rozděleno do dvou fází – fáze certifikační, v níž soud měl posuzovat, zda je vůbec podání hromadné žaloby na místě (tj. posuzovat výše uvedené procesní podmínky řízení a zda nejde o zneužití práva), o čemž by rozhodoval samostatným usnesením.¹³⁴ Pokud by soud hromadnou žalobu povolil, následovalo by nalézací řízení, které by se vyznačovalo několika odlišnostmi, spočívajícími například ve více aktivní roli soudce, či modifikaci zásady dispoziční a projednací. Modifikace zásady dispoziční by spočívala v tom, že by bylo, zejména v režimu *opt-out*, v řízení jednáno i za zcela neaktivní členy skupiny žalobců. Více

---

¹³⁴ ŠVEŘEPOVÁ, Kateřina. Fenomén hromadné žaloby jako projev proměny vnímání role práva v moderní společnosti. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, 2019(4), s. 18-24. ISSN 1210-6348.

aktivní role soudce související s modifikací zásady projednací pak měla spočívat v možnosti soudce provést i nikým nenavrhané důkazy, jestliže by je soud považoval za důležité k posouzení určité otázky např. k určení rozsahu skupiny či způsobené škody anebo posouzení, že jde o šikanózní výkon práva na podání hromadné žaloby.

Pro účely certifikace a zjištění okruhu potenciálních žalobců Věcný záměr rovněž počítal se zavedením vysvětlovací povinnosti žalované strany, případně rozšířeně i o povinnost zpřístupnění důkazního prostředku v dispozici žalované strany (tzv. *discovery*).

V rámci certifikace by soud, mimo jiné, vymezil rozsah skupiny a předmětu řízení, včetně přibližného vyčíslení požadovaného souhrnného nároku, uvedení, od jakého jednání má žalovaný upustit apod. Dále by soud v usnesení měl uvést, na základě jakého režimu bude řízení vedeno (*opt-out* nebo *opt-in*), způsob uveřejňování informací a lhůtu pro vystoupení či vstup do řízení. Proti certifikačnímu usnesení měl být přípustný opravný prostředek.

Informování veřejnosti o hromadné žalobě před certifikací by bylo záležitostí správce, resp. zástupce skupiny. Po certifikaci by mělo dojít ke zveřejnění ze strany soudu na centrální platformě srovnatelné s insolvenčním rejstříkem. O dalším vhodném způsobu zveřejnění by rozhodl soud v certifikačním usnesení a pověřil jím žalobce, potažmo jeho advokáta.

Případný smír by musel podléhat schválení soudu. Zároveň mělo být doplněno ustanovení vymezující soudní přezkum smíru pro skupinové řízení, které by zohledňovalo společné zájmy všech členů skupiny.

Existence pravomocného rozsudku nebo schváleného smíru by zakládalo překážku věci pravomocně rozhodnuté ve vztahu ke skupině osob, o jejichž právech se rozhodovalo, tj. v režimu *opt-out* ve vztahu ke všem, kteří ze skupiny nevystoupili a v režimu *opt-in* pouze ve vztahu k těm, kteří do skupiny aktivně vstoupili. Věcný záměr pro účely rozhodnutí o hromadných žalobách počítal se zavedením řádných i mimořádných opravných prostředků.

5.2 Ohlasy k připravovanému záměru v ČR

Věcný záměr byl rozeslán do meziresortního připomínkového řízení dne 26. 9. 2017 s termínem dodání stanovisek do 18. 10. 2017. Níže bude uvedeno několik podnětných stanovisek představující škálu právních pohledů různých institucí na zavedení nového procesního institutu kolektivní ochrany práv a k zásadním

nedostatkům Věcného záměru. Česká advokátní komora vydala k návrhu Věcného záměru své stanovisko.¹³⁵ Poukázala na mnoho nedostatků navrhované úpravy. Ze strany České advokátní komory bylo předně kritizováno, že je potřeba přijetí tak zásadního zákona nedostatečně odůvodněna, ochrana slabší strany v tomto pojetí může dosáhnout absurdního rozměru vedoucí k protekcionismu a nahrazování vůle slabší strany. Dále vytkla, že výsledek je nedostatečně zařazen do českého právního řádu a návrh nepřebírá některou z ustálených forem úpravy hromadných žalob, ale namísto toho kombinuje jejich prvky. Dle názoru České advokátní komory by měla úprava institutu být zavedena v procesním kodexu, jehož novou podobu nyní Ministerstvo spravedlnosti připravuje. Vzhledem k probíhajícím pracím na novém procesním kodexu (Civilním řádu soudním) se taková implementace navíc jeví jako poměrně nenáročná a logická. Česká advokátní komora dále uvedla, že podmínka odpovídajícího zastoupení (advokátem a reprezentantem skupiny) vytváří de facto dvojí zastoupení. Dále bylo kritizováno, že z návrhu Věcného záměru vyplývalo, že bude mít soud možnost v případě nespokojenosti se zastupováním odvolat advokáta. To by představovalo bezprecedenční zásah do vztahu klienta a advokáta, který narušuje základní schéma nezávislosti advokáta a jeho vztahu ke klientovi.

Česká národní banka vznesla otázku, zda nelze dosáhnout cíle hromadných žalob posílením institutu společného řízení a přizpůsobením souvisejících ustanovení. Důvodem byla obava, že úprava hromadných žalob v samostatném zákoně ztíží orientaci občanů v úpravě civilního procesu, která je nyní tvořena především občanským soudním řádem a zákonem o zvláštních řízeních soudních. Ministerstvo spravedlnosti k tomu uvedlo, že spojení řízení nemůže bojovat s problémem racionální apatie. Spojení totiž předpokládá, že již byla řízení zahájena.¹³⁶

Svaz průmyslu a dopravy ČR se domníval, že hromadné žaloby jsou typické pro odlišnou právní kulturu a jiný právní systém. Poukazoval na fakt, že v USA, kde jsou hromadné žaloby zavedeny dlouhou dobu, aktuální výsledky projednávání hromadných žalob často vedou k drakonickým finančním postihům podnikatelským subjektům. Ty navíc často neslouží z převážné části k odškodnění

---

¹³⁵ ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. In VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vypořádání připomínek k materiálu: Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách* [online]. 5. 2. 2018, s. 109-123. [cit. 18. 11. 2020]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7SLS>.

¹³⁶ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. In VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vypořádání připomínek k materiálu: Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách* [online]. 5. 2. 2018, s. 22-27. [cit. 20. 11. 2020]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7SLS>.

dotčených spotřebitelů, ale namísto toho k pokrytí excesivních nákladů na právní služby a na "veřejné prospěšné" účely, jejichž konečná prospěšnost pro společnost je mnohdy přinejmenším sporná. Ministerstvo spravedlnosti uvedlo, že tvrzení, že institut hromadných žalob je typickým spíše pro anglosaské právní prostředí, není zcela přiléhavé. Problémem hromadných žalob je dle Svazu průmyslu a dopravy ČR zainteresovanost advokátů a v důsledku toho je většina hromadných žalob podávána nikoli na popud spotřebitelů, ale z iniciativy jejich právních zástupců. Dále poukázal na skutečnost, že už pouhé podání žaloby má negativní mediální dopad. Z toho důvodu v zájmu udržení dobrého jména a ochrany pověsti přistupují často výrobci na velmi nevýhodné dohody o narovnání. Ty mohou být v krajních případech až likvidační.

Unie zaměstnavatelských svazů ČR k návrhu Věcného záměru mimo jiné uvedla, že je v potenciálním rozporu s právem na spravedlivý proces a vytkla zejména nežádoucí důsledky rozhodnutí o hromadné žalobě při variantě *opt-out* (překážka *res iudicata*, nemožnost dotčené osoby, pokud není v pozici zástupce skupiny, ovlivňovat průběh řízení apod.).¹³⁷

Hospodářská komora České republiky k návrhu Věcného záměru uvedla, že tento zásadním způsobem nekoresponduje se základními zásadami českého procesního práva a nastavuje podmínky podávání hromadných žalob tak, že dojde pouze ke zvýšení nápadu českých soudů o další řízení a k rozmachu podávání hromadných žalob jako podnikatelského záměru. Měla za to, že by došlo k nahrazení veřejnoprávního dohledu soukromoprávními nástroji. Dle Hospodářské komory České republiky stát prostřednictvím hromadných žalob přesouvá svou povinnost dohlížet a sankcionovat podnikatelské subjekty na soukromoprávní subjekty a na jejich ochotu účastnit se soudních sporů. Ministerstvo spravedlnosti s touto připomínkou nesouhlasilo, avšak zároveň uvedlo, že veřejnoprávní dohled nemůže být z povahy věci schopen dohlížet nad celým trhem a není jeho úlohou, aby vymáhal soukromoprávní nároky.

Hromadná žaloba je dle Hospodářské komory České republiky rovněž v rozporu se základními principy českého procesního práva a se zásadou, že žaloba reprezentuje výlučně individuální zájem. Tomu odpovídá požadavek na procesní aktivitu účastníka. Účastník v řízení o hromadné žalobě však vyvíjet procesní

---

¹³⁷ UNIE ZAMĚSTNAVATELSKÝCH SVAZŮ ČR. In VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vypořádání připomínek k materiálu: Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách* [online]. 5. 2. 2018, s. 70-81. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7SLS>.

aktivitu nemůže. Navzdory předpokladům uvedeným ve věcném záměru je velmi pravděpodobné zvýšení nápadu případů a administrativní zátěže soudů. Hromadné žaloby totiž nejsou ve věcném záměru omezeny pouze na spotřebitelské věci. Hromadné žaloby mohou být dle Hospodářské komory České republiky zneužity pro komerční a šikanózní účely. Mohou se stát v konkurenčním boji velmi efektivním nástrojem a také hrozí, že budou podávány za primárním účelem zisku, nikoli napravením závadného stavu. Dále uvedla, že s uplatněním principu *opt-out* souvisí problematika informování potenciálního okruhu dotčených osob, neboť ty se o konání soudního řízení nemusí dozvědět, čímž je zásadním způsobem zasaženo do jejich práva na spravedlivý proces. Současně nikdo nemůže být nucen kontinuálně sledovat probíhající soudní spory v centrální databázi zřízené Ministerstvem spravedlnosti či příspěvky advokátů na neurčitěm počtu webových stránek, či na sociálních sítích, v hromadných sdělovacích prostředcích a lokálních denících. K tomu Ministerstvo spravedlnosti uvedlo, že Věcný záměr počítá s povinností všechny členy skupiny o probíhajícím řízení informovat. A to jednak centrálně na jediném místě cestou centrální evidence vedené Ministerstvem spravedlnosti a dále možností soudu uložit povinnost advokátovi skupiny *ad hoc* dle okolností případu.¹³⁸

5.3 Návrh zákona o hromadných žalobách

Dne 14. 3. 2019 byla představena první verze NZHŽ, jehož předmětem úpravy jsou podmínky a následný postup v hromadném řízení. Věcná působnost je stanovena velmi obšírně, kdy dle §2 NZHŽ dopadá na veškeré spory, které vyplývají z poměrů soukromého práva.

Zajímavostí jistě je vztah NZHŽ k jiným pravidlům již upravujícím možnost kolektivní ochrany práv (zejm. o § 25 zákona o ochraně spotřebitele, či některá ustanovení občanského zákoníku, jež jsou promítány do § 83 odst. 2 a § 159a odst. 2 OSŘ), kdy zavedením zákona o hromadných žalobách měly dosavadní drobné mechanismy zůstat nedotčeny.¹³⁹ Otázka ponechání paralelní úpravy byla diskutována se spotřebitelskými organizacemi a z této diskuze vyplynulo, že podání žaloby podle § 25 zákona o ochraně spotřebitele je jednodušší a

---

¹³⁸ HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. In VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vypořádání připomínek k materiálu: Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách* [online]. 5. 2. 2018, s. 81-95. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7SLS>.

¹³⁹ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Důvodová zpráva k návrhu zákona o hromadných žalobách*. Praha, 2019, s. 91.

spotřebitelské organizace, budou-li žalovat na zdržení se určitého protiprávního jednání, budou využívat právě § 25 zákona o ochraně spotřebitele a nikoliv zákon o hromadných žalobách.¹⁴⁰

Určitým limitem věcné působnosti je nemožnost uplatnit práva, o nichž nelze uzavřít smír, neboť se typicky jedná o věci spadající do řízení nesporných, které se pro hromadné projednání z důvodu existence veřejného zájmu nehodí. Smír je považován za jeden možných, až dokonce preferovaných způsobů skončení řízení, neboť možnost jeho uzavření „*bude v hromadném řízení hrát velmi důležitou úlohu*“.¹⁴¹

Dalším limitem věcné působnosti je nemožnost vymáhat právo na náhradu újmy způsobené při výkonu veřejné moci podle jiného zákona (Zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem). V souvislosti s pandemií COVID-19 se objevují iniciativy k hromadnému vymáhání nároků vůči státu a s tím vyvstává též otázka efektivního odškodnění množství podnikatelských subjektů v souvislosti se zavedením restriktivních opatření. Např. v Rakousku byla připravována hromadná žaloba proti rakouské vládě a zároveň proti jednotlivým tyrolským úřadům ohledně postupu rakouských institucí v souvislosti s pandemií, kdy byla namítána pochybení úřadů zejm. spočívající v neuzavření hotelů, ski areálů, což mohlo vést k efektivnímu zabránění šíření epidemie.¹⁴² Také ve Spojených státech bylo v souvislosti s pandemií COVID-19 podáno již více než 120 hromadných žalob, některé též proti státu.¹⁴³ V současné době však v České republice není a dle posledního znění Návrhu zákona o hromadném řízení ani nebude vytvořen v některých státech již existující efektivní institut pro hromadné projednání těchto nároků proti státu.

Dále je stanovena možnost řízení vést jak v režimu přihlašovacím, tak v odhlašovacím a též bylo řízení rozděleno do fází po vzoru americké *class action* na fázi certifikační, tedy řízení o přípustnosti hromadné žaloby, které má sloužit

---

¹⁴⁰ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vypořádání připomínek k materiálu: Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách* [online]. Praha. 5. 2. 2018 [cit. 11. 10. 2020]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSARKE8ZPJ>.

¹⁴¹ *Ibidem*.

¹⁴² VONEŠOVÁ, Suzan. Hromadné žaloby ve světle COVID-19. *epravo.cz* [online]. 10. 9. 2020 [cit. 19. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/hromadne-zaloby-ve-svetle-covid-19-111832.html>.

¹⁴³ HOKR, Tomáš a MUNZAR, Tomáš. O hromadných žalobách: Proč (ne)chtít zavést hromadné žaloby (I. díl série). *epravo.cz* [online]. 30. 4. 2020 [cit. 20. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/o-hromadnych-zalobach-proc-nechtit-zavest-hromadne-zaloby-i-dilserie-111069.html>.

jako pojistka proti zneužití tohoto institutu hromadných žalob¹⁴⁴ a řízení ve věci samé. Jedná se o speciální úpravu k OSŘ.

NZHŽ rozlišuje jako subjekty hromadného řízení členy skupiny, správce skupiny, zástupce skupiny a též zájmový spolek.

Aktivní legitimace je dána členu skupiny jakožto zástupci skupiny, zájmovému spolku, který vystupuje v řízení vlastním jménem v zájmu skupiny s péčí řádného hospodáře či tzv. správci skupiny, ten však musí získat souhlas alespoň jednoho člena skupiny a dále stejně jako zájmový spolek vystupuje vlastním jménem v zájmu skupiny, přičemž jedná s péčí řádného hospodáře. Jistá modifikace nastává v odhlašovacím řízení. Hromadnou žalobu zde může podat pouze správce skupiny a jedná-li se o určovací žalobu či žalobu na zdržení se protiprávního jednání, je aktivně legitimován k podání žaloby také zájmový spolek.

Členovi skupiny, který hromadnou žalobu nepodal, jsou taxativně vymezena jeho práva. Tyto práva oproti klasickému individuálnímu řízení jsou značně omezena. Jedná se o právo být slyšen, možnost nahlížet do spisu, podat námitku v případech stanovených zákonem, a právo být zastoupen advokátem. Právo být zastoupen advokátem je až na výjimky zároveň povinností, neboť v §28 NZHŽ je zaveden tzv. *advokátní přímus*.

Zástupcem skupiny je pouze člen skupiny, který sám podal hromadnou žalobu nebo k její podání udělil souhlas správci skupiny. Naproti tomu správce skupiny může být i právnická osoba vystupující prostřednictvím odpovědného zástupce.

Podmínky upravené v § 29 NZHŽ pro vedení řízení jsou vytvořeny po vzoru americké *class action*,¹⁴⁵ jak byly předestřeny totožně již ve Věcném záměru zákona o hromadných žalobách.¹⁴⁶ Jedná se o:

- početnost skupiny (tzv. *numerosity*), tedy podmínku, že je naplněn dostatečný počet členů odůvodňující vedení hromadného řízení,
- shodnost nároků členů skupiny po právní či skutkové stránce (tzv. *commonality*),

---

¹⁴⁴ BALÝOVÁ, Lucie. Hromadné žaloby. *epravo.cz* [online]. 27. 7. 2018 [cit. 1. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/hromadne-zaloby-107951.html>.

¹⁴⁵ Čl. 23 Federal Rules of Civil Procedure [online]. [cit. 30. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.federalrulesofcivilprocedure.org/frcp/title-iv-parties/rule-23-class-actions/>.

¹⁴⁶ MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, ODBOR LEGISLATIVNÍ. Věcný záměr zákona o hromadných žalobách. Praha, 2018, s. 39.

- typovou shodnost spočívající v tom, že nároky zástupce skupiny musejí být stejného nebo obdobného charakteru jako nároky všech členů skupiny (tzv. *typicality*),
- vhodnost způsobu projednání (tzv. *appropriateness*),
- přiměřenost zastoupení (tzv. *adequacy of representation*),
- neexistence střetu zájmů mezi žalobcem a zájmem skupiny,
- práva uplatnitelná dle § 30 NZHŽ,
- zákaz hromadných žalob, které jsou podány ve zjevně zneužívajícím úmyslu. (tato zásada v kontextu práva hmotného je výslovně uvedena v §6 a § 8 OZ)

Dle § 30 NZHŽ se lze domáhat splnění určité povinnosti vyplývající ze zákona, porušení práva či právního poměru nebo určení, že tu právní poměr či právo je nebo není.

Dále jsou stanoveny specifické podmínky pro přihlašovací a odhlašovací řízení. Odhlašovací řízení je možné konat pouze v případech, pokud lze skupinu určit v hrubých rysech, není vedeno v téže věci odhlašovací řízení a individuální vymáhání nároků není účelné. Je stanovena vyvratitelná domněnka, že práva není účelné vymáhat jednotlivě, jestliže hodnota práva jednoho člena skupiny nepřesahuje 10 000 Kč. Částka je určena totožně jako v tzv. bagatelní věci, tedy sporu, jehož předmětem bylo peněžité plnění, které nepřevyšuje částku 10 000 Kč (§ 202 odst. 2 OSŘ) a představuje vodítko pro soudy, zda je v konkrétní věci účelné vymáhat práva členů skupiny jednotlivě či nikoliv též s ohledem na tzv. problém racionální apatie osob.¹⁴⁷

Pokud je vedeno odhlašovací řízení, jehož předmětem je povinnost něco konat, pak je dána povinnost správci skupiny doložit soudu, že má dostatek finančních prostředků k povinnosti, která mu může vzniknout v souvislosti s vedením řízení (např. náhrada újmy, bezdůvodného obohacení, náhrada nákladů řízení). Jedná se o tzv. podmínku solventnosti. Přihlašovací hromadné řízení dle NZHŽ mohlo být vedeno pouze tehdy, jestliže nebyly splněny podmínky pro vedení odhlašovacího řízení dle dikce § 32 NZHŽ.

V části druhé je upraven samotný průběh hromadného řízení v prvním stupni, které bylo děleno na certifikační řízení a následně řízení ve věci samé.

---

¹⁴⁷ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Důvodová zpráva k návrhu zákona o hromadných žalobách. Praha, 2019, s. 130.

Řízení ve věci samé počínalo uveřejněním pravomocného usnesení o přípustnosti hromadné žaloby v rejstříku hromadných žalob.

V § 99 NZHŽ lze nalézt ustanovení o odměně žalobce. Jedná se o institut, který zakotvuje nárok žalobce proti členům skupiny na podíl hodnoty z přisouzeného plnění (tzv. *contingent fee*). Tato podílová odměna představuje specifický institut, který nelze ztotožnit s náhradou nákladů řízení. Nejvyšší soud ve svém stanovisku poukázal na skutečnost, že podílovou odměnu nicméně advokátní předpisy nedovolují¹⁴⁸ (viz čl. 10 odst. 6 Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky). Je stanoveno, že pokud je předmětem hromadné žaloby povinnost něco konat, náleží žalobci odměna 20 až 30 % z přisouzeného plnění a podíl členů skupiny na přisouzeném plnění se v odpovídající hodnotě sníží. Procentuální výše by byla určena dle složitosti, rizikovosti a délce hromadného řízení. Takové nastavení s kombinací s odhlašovacím řízením, ve kterém může být žaloba podána s výjimkami pouze prostřednictvím správce skupiny může být motivačním faktorem pro jednotlivé správce skupiny k vyhledávání sporů s co největší majetkovou hodnotou, neboť právě tyto spory by představovaly pro správce největší zisk.¹⁴⁹

V části páté v hlavě první je upraveno řízení o zpřístupnění důkazního prostředku. Ačkoliv se jedná o období *pre-trial discovery* z amerického civilního procesu či *disclosure* z anglického civilního,¹⁵⁰ v českém právním řádu je již řízení o zpřístupnění důkazního prostředku zavedeno v § 10 až § 24 Zákona o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, z kterého do značné míry úprava v NZHŽ čerpá.¹⁵¹ Jedná se o institut, který umožňuje soudu uložit osobě, která má určité dokumenty či písemnosti pod svou kontrolou povinnost zpřístupnění těchto dokumentů či požadovat sdělení, kde se takové dokumenty nacházejí. Za nesplnění této povinnosti byla v § 158 odst. 1 NZHŽ stanovena pokuta až do výše 10 000 000

---

¹⁴⁸ NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Vyjádření Nejvyššího soudu k návrhu zákona o hromadných žalobách* [online]. 25. 4. 2019 [cit. 17. 1. 2021]. Dostupné z: [https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/036A1844BCAB47D7C12583E7002A633B/\\$file/sleg22-2019-prip.orig..pdf](https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/036A1844BCAB47D7C12583E7002A633B/$file/sleg22-2019-prip.orig..pdf).

¹⁴⁹ MIKLÍKOVÁ, Eliška a VODIČKOVÁ, Martina. Co přináší návrh zákona o hromadných žalobách? *epravo.cz* [online]. 4. 4. 2019 [cit. 5. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-prinasinavrhzakona-ohromadnych-zalobach-109147.html>.

¹⁵⁰ HAMULÁKOVÁ, Klára a KŘIVÁČKOVÁ, Jana Petrov. Kolektivní ochrana práv v nově navrhované úpravě. *Bulletin advokacie* [online]. 1. 1. 2019 [cit. 25. 11. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kolektivni-ochrana-prav-v-nove-navrhovane-uprave>.

¹⁵¹ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Vládní návrh zákona o hromadném řízení s důvodovou zprávou. Praha, 2020, s. 235.

Kč nebo 1 % čistého obratu dosaženého za poslední účetní období. Návrh na zpřístupnění mělo být možné podat též před zahájením hromadného řízení, neboť bylo konstatováno, že z povahy hromadného řízení je nutné dát možnost žalobci zajistit co nejvíce informací před podáním žaloby, čímž je možné eliminovat bezdůvodné či zneužívající žaloby. K zpřístupnění před zahájením řízení však bylo upuštěno po připomínce Ministerstva vnitra, které konstatovalo, že úpravou dojde k nežádoucímu zatížení soudů s ohledem též na skutečnost, že za stanovených podmínek se má konat jednání ve věci.¹⁵²

Řízení končí zejména existencí pravomocného rozsudku nebo schváleného smíru. Člen skupiny dle § 77 odst. 1 NZHŽ proti smíru může podat námitky. Jestliže nebylo námitkám vyhověno, členové skupiny mohli oznámením účinky smíru vůči sobě vyloučit tzv. oznámením o vyloučení účinků smíru. Z dikce § 80 NZHŽ pak vyplývá, schválený smír pro člena skupiny, který toto oznámení podal, není závazný. Při vylučování účinků smíru se postupuje podle § 57 a násl. NZHŽ dle kterého je upraven proces odhlášení z řízení. Členové skupiny, kteří se tímto způsobem odhlásili, mohou dále postupovat při vymáhání svého práva individuálně.

5.4 Současná podoba zákona o hromadném řízení

Aktuální znění návrhu zákona bylo vládou schváleno dne 24. února 2020. V NZHŘ byla zúžena působnost pouze na spory mezi podnikateli a spotřebiteli. Tato linie též odpovídá úpravě na evropské úrovni dle Směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů. Avšak zákonodárce počítá s rozšířením jeho působnosti např. na oblast pracovního práva, životního prostředí či hospodářské soutěže v případě, že by se zákon v praxi osvědčil.¹⁵³ Možnost uplatnitelných nároků omezena není a dle tohoto návrhu je možné se hromadnou žalobou domáhat splnění určité povinnosti či určení existence nebo neexistence práva nebo právního poměru.

NZHŘ upravuje v § 6 subsidiární užití OSŘ, neboť se hromadné řízení liší od obecné úpravy civilního procesu pouze tím, že se jedná o hromadné projednání nároků skupiny osob, a tedy se jedná o zvláštní druh civilního řízení. Vzhledem

---

¹⁵² VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vypořádání připomínek k materiálu: Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách* [online]. Praha. 5. 2. 2018 [cit. 11. 10. 2020]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSARKE8ZPJ>.

¹⁵³ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vládní návrh zákona o hromadném řízení s důvodovou zprávou*. Praha, 2020, s. 80.

k odlišnostem, kterými se hromadné řízení vyznačuje, je vyloučena aplikace určitých ustanovení OSŘ. Jedná se například o § 114b odst. 5, § 114c odst. 6 a 7 a § 118b, § 153a odst. 3, § 153b, § 172, § 173, § 174, § 174a, § 174b a § 175 OSŘ.

Věcná příslušnost je z důvodů očekávané složitosti dána krajským soudům, kdy rozhoduje v prvním stupni krajský soud samosoudcem dle § 36a odst. 3 OSŘ. Dalším argumentem, proč byla věcná příslušnost svěřena krajským soudům, je, že hromadné řízení bylo mimo jiné inspirováno insolvenčním řízením, kterému se v některých aspektech bude podobat.¹⁵⁴ Věcná příslušnost v insolvenčním řízení je dle § 7a zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) též svěřena krajským soudům. Místní příslušnost bude dána dle obecných pravidel vyplývajících z OSŘ.

Také část aktivní legitimace doznala značných změn. Právo podat hromadnou žalobu k zahájení hromadného řízení bude mít člen skupiny, nezisková osoba, která má oprávněný zájem na ochraně práv, o kterých má být řízení vedeno a spotřebitelská nezisková osoba. U přihlašovacího řízení je možnost podat hromadnou žalobu podmíněno písemným souhlasem 10 členů skupiny a u odhlašovacího písemným souhlasem 100 členů skupiny. Modifikace tohoto pravidla nastává u spotřebitelské neziskové osoby. Tato má privilegované postavení spočívající v tom, že dle § 43 odst. 1 písm. c) a § 102 písm. b) NZHŘ je-li žalobcem spotřebitelská nezisková osoba, nevztahuje se na ní povinnost uvést v hromadné žalobě písemný souhlas členů skupiny se zahájením hromadného řízení.

Oproti předchozímu NZHŽ či Věcnému záměru bylo upuštěno od aktivní legitimace tzv. správce skupiny. Tento měl v odhlašovacím řízení dokonce výlučné postavení. Zůstal zachován *advokátní přímus* žalobce s výjimkou, že není potřeba zastoupení advokátem, je-li žalobce sám advokát.

Nezisková osoba je vymezena v § 13 NZHŘ, přičemž neziskovou osobou se rozumí právnická osoba, která splňuje několik taxativně vyjmenovaných podmínek a to, že a) musí být založena v souladu s právními předpisy České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie, b) není založena za účelem vytváření zisku, c) vykazuje finanční i personální nezávislost na osobách, které by mohly mít na podání hromadné žaloby hospodářský zájem, d) pokud za ni jedná fyzická osoba, musí mít nezbytné znalosti v oblasti ochrany práv nebo oprávněných zájmů, o kterých se má hromadné řízení vést, e) která se aktivně věnuje ochraně

---

¹⁵⁴ Ibid., s. 145.

práv nebo oprávněných zájmů, o kterých se má hromadné řízení vést alespoň po dobu 2 let, f) zřídila internetové stránky, na kterých informuje o své činnosti, g) je bezdlužná (dle § 14 NZHŘ se jedná o podmínku, že vůči ní není evidován nedoplatek vůči státní správě) a h) vyhotovila a uložila do sbírky listin veřejného rejstříku výroční zprávy nebo obdobné zprávy o její své činnosti alespoň za poslední 2 uplynulá účetní období, ze kterých vyplývá splnění podmínky podle písmene f).

Spotřebitelská nezisková osoba je právnická osoba, jež byla zapsána na seznam osob oprávněných k podání žalob na zdržení se protiprávního jednání vedený Evropskou komisí dle vymezených podmínek v zákoně upravujícím ochranu spotřebitele, jak bylo blíže přiblíženo v kapitole 2.6.2.

Co se dále týče aktivní legitimace, může být zaznamenán rozpor české připravované úpravy s nedávno přijatou Směrnicí Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů, neboť NZHŘ nepamatuje na subjekty zastupující přeshraniční žaloby.¹⁵⁵ Na žalobce, kteří mohou podat hromadné žaloby i v jiných členských státech, jsou kladeny mnohem vyšší nároky, viz kapitola 4.5. Úprava přeshraničních žalob dle Směrnice bude muset být kompletně doplněna a též přepracována v části aktivní legitimace k podání těchto typu žalob.

Postavení člena skupiny, který žalobu nepodal, (tzv. zúčastněný člen skupiny) zůstává nezměněno a zůstává tak ve znění původního NZHŘ. Zúčastněný člen skupiny není považován ani za vedlejšího účastníka, ani za účastníka a má procesní postavení *sui generis* právě s vybranými garantovanými právy vymezenými zejména v § 12 NZHŘ.

Vzhledem k tomu, že hromadné řízení je specifickým druhem řízení, umožňuje určitým subjektům, správnímu orgánu, který by jinak měl pravomoc rozhodovat ve sporech vyplývajících z poměrů soukromého práva, které se projednávají v hromadném řízení, či subjektu mimosoudního řešení spotřebitelských sporů podat soudu vyjádření týkající se věci samé. Konkrétně se bude jednat např. o Finančního arbitra, Energetický regulační úřad či Český telekomunikační úřad. *De facto* se jedná o institut pocházející z angloamerického právního systému, jenž je označován jako *amicus curiae*, neboli „přítel soudu“.

---

¹⁵⁵ SVEŘEPOVÁ, Kateřina. Připravovaný zákon o hromadném řízení v Česku: jeho podoba je stále nejasná. *Česká justice* [online]. 10. 2. 2021 [cit. 5. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/blog/pripavovany-zakon-o-hromadnem-rizeni-v-cesku-jeho-podoba-je-stale-nejasna/>.

Tento institut, ačkoliv nebyl explicitně v českém právním řádu zakotven, je již vžit v řízení před Ústavním soudem.¹⁵⁶ Zakotvení institutu je odůvodňováno potřebou zajistit co nejvíce relevantních podkladů z důvodu zásahu rozhodnutí soudu do práv a povinností velké skupiny osob.

Dále je upravena možnost odvolání žalobce za předpokladu, že by návrh na odvolání byl podán alespoň 20 % zúčastněných členů skupiny nebo za určitých podmínek též bez návrhu. Není potřeba návrhu na odvolání, pakliže by žalobce naplnil jednu z podmínek uvedenou v § 23 odst. 2 NZHŘ, tedy že by a) přestal splňovat podmínky dle navrhovaného zákona, b) nezastupoval by řádně zájmy skupiny, c) nejednal by v zájmu žalovaného d) se ocitl v úpadku, e) vyšlo by najevo, že zamlčel, či zkreslil údaje o transparentním financování či by f) porušoval jinak povinnosti závažným způsobem. Proti odvolání dle § 23 NZHŘ může žalobce podat jako jediný odvolání (a příp. i jiné opravné prostředky) proti usnesení o odvolání žalobce, zúčastnění členové mohou podat námitky. Žalovaný nemůže podat odvolání, neboť nemá žádný zájem na tom, kdo je žalobcem.

Zajímavostí je odchylka od obecného pravidla procesního nástupnictví, jež je uvedena v § 107 odst. 4 OSŘ, kdy procesní nástupce přijímá stav řízení ke dni jeho vstupu do řízení. Ačkoliv je dle § 27 NZHŘ nástupce vázán úkony, které dosud v řízení byly provedeny, není tomu tak výlučně. Modifikace spočívá v tom, že jsou-li jednotlivé úkony ve zjevném rozporu se zájmem skupiny, není jimi nástupce vázán. To neplatí, pokud by tato modifikace nepřiměřeně zasahovala do práv žalovaného. Uvedené ustanovení bylo kritizováno z důvodu snížení právní jistoty účastníku hromadných řízení či kvůli možnosti, že toto ustanovení bude vést ke zbytečnému prodlužování hromadných řízení.¹⁵⁷

Hromadné řízení si ponechalo dělení na dvě fáze, a to fázi řízení, ve které se zkoumá otázka přípustnosti hromadné žaloby a následně fázi řízení ve věci samé.

Samotné řízení o meritu věci pak probíhá dvěma způsoby. Může být vedeno v režimu přihlašovacím či odhlašovacím, avšak oproti znění Věcného záměru a znění NZHŘ, byl návrh přepracován tak, že nyní je preferovaným typem řízení přihlašovací. Řízení hromadné se vede jako přihlašovací, není-li zákonem stanoveno jinak. Zákonodárce tuto konstrukci zvolil zejména z důvodu, že

---

¹⁵⁶ PŘÍKAZSKÁ, Lenka a JELÍNEK, Milan. „Amicus curiae“ ve světle české právní úpravy. *epravo.cz* [online] 27. 8. 2020 [cit. 2. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/amicus-curiae-ve-svetle-ceske-pravni-upravy-111644.html>.

¹⁵⁷ BUŠA, Jindřich. Zákon o hromadném řízení. *epravo.cz* [online]. 10. 7. 2020 [cit. 5. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-hromadnem-rizeni-111459.html>.

přihlašovací řízení bylo obecně vnímáno pozitivněji a nejsou s ním spojena téměř žádná rizika zneužití, nicméně podotkl, že nelze vyloučit odhlašovací řízení zcela, neboť zahraniční zkušenosti ukazují, že může být prospěšné v určitém segmentu případů zejm. s poukazem na problém racionální apatie u bagatelních nároků.¹⁵⁸

Podmínky hromadného řízení již nejsou stanoveny obecně jako v NZHŽ, ale jsou rovnou děleny na podmínky řízení odhlašovacího a přihlašovacího. Podmínky pro přihlašovací řízení jsou téměř totožné, jak byly vymezeny v § 29 NZHŽ, odlišností je však stanovení konkrétního počtu členů skupiny, kdy skupina musí mít minimálně 10 členů. Odstranilo se tak posouzení neurčitého vymezení „dostatečného počtu členů, který odůvodňuje vedení hromadného řízení“.

Odhlašovací řízení je možné vést pouze tehdy, pokud jsou splněny podmínky pro vedení přihlašovacího, s výjimkou podmínky uvedené v § 33 odst. 1 h) NZHŘ, jež upravuje překážku litispendence ve vztahu k řízení přihlašovacímu, neboť § 34 odst. 1 písm. b) NZHŘ upravuje vlastní překážku litispendence ve vztahu k vedení jiného odhlašovacího řízení. V praxi toto bude znamenat, že ten, kdo podá první hromadnou žalobu v rámci odhlašovacího řízení, bude mít na tento typ řízení *de facto* monopol. Není vyloučeno, aby o téže věci bylo vedeno jedno přihlašovací a jedno odhlašovací řízení, a to z důvodu, že pokud by přípuštění přihlašovacího řízení automaticky vyloučila možnost řízení odhlašovacího, uvedený princip by mohl vést v praxi k velkému riziku ze strany žalovaného, který by se mohl snažit o to, aby na něj byla žaloba podána žaloba v řízení přihlašovacím.¹⁵⁹ Otázkou zůstává, zda by opravdu nemožnost vést odhlašovací řízení při probíhajícím řízení přihlašovacím znamenalo velké riziko. Žalobce by se svým nárokem mohl přihlásit do přihlašovacího řízení či vést o svém nároku řízení individuální. Taktéž by mohl vést odhlašovací řízení až po skončení řízení přihlašovacího, neboť v § 100 odst. 4 NZHŘ, ve kterém je upravena otázka právní moci rozsudku, je stanoveno, že *res iudicata* platí vůči těm, kteří jsou ke dni rozhodnutí soudu zúčastněnými členy skupiny.

Dále musí být v odhlašovacím řízení osvědčeno, že nároky členů skupiny jsou v bagatelní výši a není je účelné vymáhat jednotlivě. Oproti NZHŽ je vyvratitelná domněnka bagatelní výše hodnoty práva jednoho člena skupiny

---

¹⁵⁸ VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Vládní návrh zákona o hromadném řízení s důvodovou zprávou. Praha, 2020, s. 141.

¹⁵⁹ Ibid., s. 172.

snížena z původních 10 000 Kč na 3 000 Kč. U opětujících se plnění se však přihlíží pouze k těm, které byly či mohly být zaplacený během jednoho roku.

Za zmínku stojí jistě výjimka uvedená v § 5 písm. b) NZHŘ, kdy ve vztahu k osobám, které nemají obvyklý pobyt na území České republiky, se odhlašovací řízení stává *de facto* řízením přihlašovacím.

Je-li vedeno odhlašovací řízení, ve kterém by se žalobce domáhal uložení povinnosti něco konat, je dána dle § 35 NZHŘ podmínka doložení jeho platební schopnosti. Pokud by však žalobcem byla spotřebitelská nezisková osoba, tato podmínka se na ní nevztahuje.

Zásadnější změnou prošlo také odměňování žalobce, přičemž odchylně od NZHŽ by odměna žalobce v přihlašovacím řízení neměla překročit 25 % z částky, jež byla ve sporu vysouzena, směřovala-li žaloba k uložení povinnosti něco konat. V případě, že by povinnost konat spočívala např. v provedení prací či jiných výkonů, tedy nikoliv peněžitých plnění, pak NZHŘ počítá s tím, že žalobci bude přiznána odpovídající odměna v penězích.

Procentuální výměra pohybuující se v těchto mantinelech by měla odrážet očekávanou složitost a délku přihlašovacího řízení. Stanovení hranice výše odměny na maximálních 25 % bylo zvoleno s ohledem na úpravu Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku ze dne 31. října 1996, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky v čl. 10 odst. 5, ve kterém je stanoveno, že je advokát oprávněn sjednat smluvní odměnu stanovenou podílem na hodnotě věci nebo na výsledku věci, je-li výše takto sjednané odměny přiměřená. Odměnu za přiměřenou nelze považovat, pokud je podíl ve věci je vyšší než 25 %. Pro určení procentuální výše odměny byla inspirací též americká úprava, dle které jsou žalobci odměňováni zpravidla ve výši 25–30 % z vysouzené částky.¹⁶⁰

Je též upravena moderace odměny ze strany soudu v případě, že by výše odměny stanovená žalobcem této délce či očekávané složitosti zjevně neodpovídala, přičemž k posouzení kritérií soud může ustanovit znalce. V tomto případě může soud navrženou odměnu žalobce pouze snížit.

Odchylně od úpravy v NZHŽ bude institut zpřístupnění dokumentů v přihlašovacím řízení využitelný pouze v případě, že bude žalobcem spotřebitelská nezisková osoba. K možnosti zpřístupnění dokumentů před zahájením řízení bylo

---

¹⁶⁰ Ibid., s. 199.

upuštěno jednak po připomínce Ministerstva vnitra a dalších připomínkových míst a též neodpovídalo ani legislativě na úrovni Evropské unie.¹⁶¹ V NZHŘ jsou odchylně od NZHŽ řešeny též důsledky nesplnění povinnosti zpřístupnit dokumenty. Pokud tedy účastník řízení, který má povinnost zpřístupnit dokumenty, tak neučiní bez spravedlivého důvodu, může soud vzít skutečnost, jež měla být dokumenty prokázána, za prokázanou. Takovýto následek je plně na uvážení soudu a znamená ve své podstatě obrácení důkazního břemene. Pokud ze strany soudu nebude užito této diskrece, mělo se nesplnění této povinnosti projevit minimálně v rámci hodnocení důkazů (k tomu též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 29 Cdo 440/2013). Taktéž může být nesplnění povinnosti zpřístupnit dokumenty sankcionována pořádkovou pokutou, a to až do výše 50 000 Kč. Byla tedy odstraněna drakonická výše pokuty, která mohla být ukládána až do výše 10 000 000 Kč.

Řízení bude zpravidla pravomocně skončeno rozsudkem nebo schválením smíru. I v NZHŘ však nadále platí, že smír nemá účinky vůči zúčastněnému členu skupiny, který podal oznámení o vyloučení účinků smíru. Zúčastnění členové, kteří proti sobě vyloučili účinky smíru, mohou v přihlašovacím řízení pokračovat s tím, že do řízení vstoupí nový žalobce (srov. § 83 a § 26 NZHŘ).

6. Závěr

Po přiblížení samotného pojmu kolektivní ochrany práv a jejím obsahu byl představen a rozebrán v obecné rovině samotný procesní institut hromadných žalob s poukazem na formující se českou i unijní terminologii.

Pozornost byla věnována dosavadnímu využití tohoto procesního institutu v právních řádech dalších zemí, přičemž byl kladen důraz na představení instrumentu hromadných žalob evropských států stojících na kontinentálním typu právní kultury a hromadných žalob ve světle právního řádu Spojených států amerických a poukazem na možná rizika spojená s *class action*, která by měl zákonodárce při své notné inspiraci tímto institutem zohlednit a přijmout náležité pojistky.

Po provedených analýzách zahraničních právních řádů a právního řádu České republiky nelze než konstatovat, že současný stav tuzemské právní úpravy je zcela nevyhovující a neodpovídající požadavkům současné konzumní společnosti,

---

¹⁶¹ LAVICKÁ, Petra. O hromadných žalobách. *Právní rozhledy*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o. 2020, 28(15-16), s. 545-548. ISSN 1210-6410.

kdy protiprávním jednáním jednoho subjektu mohou být dotčeny tisíce až statisíce osob. Je proto nutné přijmout efektivní nástroj k zajištění spravedlnosti, který reflektuje požadavky současné doby.

Hromadné žaloby představují procesní institut, jehož základním přínosem a cílem je lepší vymahatelnost práv osob, které vycházejí z totožných či obdobných právních nároků. Za situace, kdy množství osob disponuje bagatelním nárokem, zvolí si tyto osoby s ohledem na časové, finanční, administrativní a psychologické náklady často strpění protiprávního jednání určité osoby a své individuální nároky neuplatní. Dojde-li však ke spojení individuálních nároků v jeden celek, může se vymáhání takové souhrnné částky jevit jako výhodnější řešení. Hromadné žaloby mohou být v teoretické rovině dobrým nástrojem, ale zpravidla s sebou přinášejí značné problémy, které rozpoutávají vášnivé diskuze, a s kterými se zákonodárce při jejich zavádění do právního řádu České republiky musí vypořádat.

Zákonodárce vyvíjí snahy k zakotvení tohoto procesního institutu do českého právního řádu od roku 2017 a je zjevné, že při jeho přípravě našel inspiraci zejména v právní úpravě Spojených států amerických. Nelze však opomenout, že ve svých počátcích se zákonodárce snažil naroubovat institut hromadných žalob, který vyplýval z angloamerického typu právní kultury a zasadit tak do návrhů zákona prvky pro ni typické, jakými jsou např. podílové odměny vázané na výsledek ve věci (*contingency fees*). Tato byla kritizována ze strany Nejvyššího soudu a také Evropská komise již v Doporučení apelovala na členské státy, aby takové dohody o odměně, závislé na úspěchu ve věci, nepovolovaly. Ve výsledku však byla podílová odměna ponechána a pozitivní změnou bylo pouze doplnění moderace soudu ohledně její výše.

Další problematickou částí je institut zpřístupnění dokumentů, který při nestanovení náležitých pojistek proti zneužití může představovat podstatná rizika a zásah do práv žalovaných. Až právní praxe ukáže, pokud návrh v legislativním procesu nebude přepracován, zda jsou nastavené pojistky uvedené v NZHŘ dostačující.

NZHŘ se odchýlil od původního záměru Ministerstva spravedlnosti se po vzoru americké *class action* přiklonit k odhlašovacímu typu řízení. Odhlašovací řízení lze vést pouze v nemnoha zákonem striktně vymezených případech. Řízení na přihlašovacím principu nezasahuje do procesních práv na straně žalobců tak podstatným způsobem, jak je vytýkáno ze strany odborné veřejnosti u řízení odhlašovacího. Odpadají tak palčivé otázky, zda tento odhlašovací princip není v

rozporu s právem na spravedlivý proces, zda dané řízení nestojí pouze na fikci vůle být účastníkem řízení a zda je vůbec možné zajistit dostatečnou informovanost členů skupiny a zajistit tak eliminaci negativních dopadů na práva jednotlivců. Tyto otázky byly vypořádány na teoretické úrovni, a ačkoliv dále byly představeny argumenty hovořící ve prospěch odhlašovacího řízení, mělo by i tak být v rámci přijetí nové úpravy postupováno s maximální opatrností při stanovení maximálních pojistek proti zneužití.

Zákonodárce dále v oblasti věcné působnosti přijal výrazné omezení v reakci na připomínky odborné veřejnosti a došlo k přepracování návrhu zákona. V současné době postupuje k novému procesnímu institutu spíše zdrženlivěji, avšak s poukazem na možné budoucí rozšíření věcné působnosti, pakliže se tento procesní institut osvědčí, což lze hodnotit pozitivně.

Z právní komparace vybraných aspektů NZHŽ aktuálně projednávané verze NZHŘ vyplývá, že celá řada problematických bodů nové úpravy kolektivní ochrany práv se zákonodárci podařila modifikovat či zcela odstranit, avšak některé problematické aspekty dosud přetrvávají.

Závěrem lze poukázat na to, že je na evropské úrovni již přijata Směrnice a Česká republika bude muset v budoucnosti přistoupit k její transpozici. Jeví se jako vhodné nyní upravit národní úpravu tak, aby nemusela být v krátké době zásadně měněna, protože nebude v souladu s právem Evropské unie.

Resumé

This diploma thesis deals with class action. Apart from the introduction and conclusion, the work is divided into four consecutive chapters.

In the beginning, the concept of class actions is introduced with references to their purpose and benefits. Arguments about the possible risks that come with class actions and the possibilities of their abuse are also discussed.

Next, the difference between the various types of class actions is described and explained. In order to properly grasp the issue, the global and Czech history of this instrument is briefly summarized with reference to its origin and development. This is followed by approaching the current legislative situation in the Czech Republic.

Attention is paid to the current use of this procedural institute in various parts of the world with emphasis on the presentation of class actions in European states and class actions in light of the United States legal order, whose regulation of class actions largely inspired the anchoring of this institute of class actions in the Czech legal system.

In the latter part of this work, the legislative development at the European Union level is presented. The legislation created within the European Union fundamentally forms common principles and rules for the member states in various areas, where is regulation of class actions is not unusual.

In the last chapter, the current legislative proposals are described and evaluated. The aim of these proposals is to introduce legal regulation of class actions in the Czech Republic. The aim of this chapter is to identify the essential and necessary basic properties of the proposed legislation as a whole, and to evaluate the contentious points that have been the subject of many discussions.

Zdroje

České a evropské právní předpisy

1. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
2. Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
3. Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník
4. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
5. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
6. Zákon č. 104/2008 Sb., o nabídkách převzetí a o změně některých dalších zákonů (zákon o nabídkách převzetí)
7. Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele
8. Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách
9. Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
10. Zákon č. 111/1927 Sb. z. a n., proti nekalé soutěži
11. Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů
12. Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
13. Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže a o změně zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže)
14. Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 98/27/ES ze dne 19. 5. 1998 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů
15. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1828 ze dne 25. listopadu 2020 o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES
16. Doporučení Komise č. 2013/396/EU ze dne 11. června 2013 o společných zásadách pro prostředky kolektivní právní ochrany týkající se zdržení se jednání a náhrady škody v členských státech v souvislosti s porušením práv přiznaných právem Unie

Zahraniční právní předpisy

1. Zákon ze dne 1. 8. 1895, o soudním řízení v občanských sporech (Zivilprozessordnung – ZPO) [online]. [cit. 31. 9. 2020]. Dostupný z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001699>.
2. Zákon ze dne 8. 3. 1979, kterým se stanoví opatření na ochranu spotřebitelů (zákon o ochraně spotřebitele - KSchG). [online]. [cit. 31. 11. 2020]. Dostupný z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002462>.
3. Zákon ze dne 16. 8. 2005 o vzorovém řízení ve sporech z práva kapitálového trhu (Gesetz über Musterverfahren in kapitalmarktrechtlichen Streitigkeiten - KapMuG). [online]. [cit. 20. 11. 2020]. Dostupný v anglickém jazyce z: http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_kapmug/index.html.

4. Zákon o zavedení vzorové určovací žaloby ze dne 12. 7. 2018 (Gesetz zur Einführung einer zivilprozessualen Musterfeststellungsklage - MuFKlaG). [online]. [cit. 31. 11. 2020]. Dostupný z: <https://www.buzer.de/s1.htm?g=Gesetz+zur+Einf%C3%BChrung+einer+zivilprozessualen+Musterfeststellungsklage&f=1>.
5. Zákon ze dne 7. 4. 2004 proti nekalé soutěži, (Unlauterer-Wettbewerb-Gesetz - UWG). [online]. [cit. 1. 11. 2020]. Dostupný z: https://www.gesetze-im-internet.de/uwg_2004/BJNR141400004.html.
6. Federal Rules of Civil Procedure [online]. [cit. 30. 10. 2020]. Dostupné z: <https://www.federalrulesofcivilprocedure.org/frcp/title-iv-parties/rule-23-class-actions/>.

Judikatura

1. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 29 Cdo 4712/2007
2. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2010, sp. zn. 29 Cdo 4918/2009
3. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3856/2010
4. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. 32 Cdo 3464/2008
5. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2015, sp. zn. 29 Cdo 440/2013
6. Nález Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2016, sp. zn. IV. ÚS 529/16
7. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. 10. 2019, sp. zn. 21 Cm 34/2017
8. Rozsudek Soudního dvora ze dne 13. července 2006. ve věci Vincenzo Manfredi proti Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA (C-295/04), Antonio Cannito proti Fondiaria Sai SpA (C-296/04) a Nicolò Tricarico (C-297/04) a Pasqualina Murgolo (C-298/04) proti Assitalia SpA. [online]. [cit. 11. 1. 2021]. Dostupný z: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-295/04&language=cs>.
9. Rozhodnutí Rakouského nejvyššího soudu, 12. července 2005, 4 Ob 116 / 05w. [online]. [cit. 11. 11. 2020]. Dostupný z: https://www.ris.bka.gv.at/Dokument.wxe?Abfrage=Justiz&Dokumentnummer=JJT_20050712_OGH0002_0040OB00116_05W0000_000.

Seznam použité literatury

1. BALARIN, Jan. *Kolektivní ochrana práv v civilním soudním řízení*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011. ISBN 978-80-87488-03-4.
2. BALARIN, Jan a Anežka JANOUŠKOVÁ. K fenoménu hromadné žaloby. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 2019(13-14), s. 489–496. ISSN 1210-6410489
3. BUCCIROSSI, Paolo, CARPAGNANO, Michelle a CIARI, Lorenzo. et. al. *Collective Redress in Antitrust Study*. Evropský parlament, 2012. ISBN 978-92-823-4341-8.
4. COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Green paper: Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility*. Belgium: European Communities, 2001. ISBN 92-894-1478-2.

5. DVOŘÁK, Bohumil. *Právní moc civilních soudních rozhodnutí: procesní studie*. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-095-9.
6. HAMANN, Leopold, DRÁBEK, Jaroslav a BUCHTELA, Rudolf. *Soutěžní právo československé*, svazek 45. Praha: *nákladem právníckého knihkupectví a nakladatelství V. Linhart*, 1938. sv. svazek 45. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:d9b94660-727c-11e9-b266-005056827e51>.
7. HAVEL, Bohumil, PIHERA, Vlastimil. *Zákon o nabídkách převzetí: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-051-5.
8. HODGES, Christopher. Collective redress: The need for new technologies, *Journal of Consumer Policy*. 2019, **45**(1), s. 59–90. ISSN 0168-7034.
9. HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8.
10. LAVICKÁ, Petra. O hromadných žalobách. *Právní rozhledy*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o. 2020, **28**(15-16), s. 545-548. ISSN 1210-6410.
11. LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: *Wolters Kluwer*, 2016. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-986-1.
12. SMOLÍK, Petr. Hromadné žaloby – současnost a výhledy české právní úpravy. *Právní fórum*. 2005-2012, **2006**(11), 395-403. ISSN 1214-7966.
13. SMOLÍK, Petr. Meze užití skupinové žaloby v českém civilním procesu – současnost a vyhlídky. TICHÝ, Luboš, ed. *Procesní ochrana kolektivních zájmů*. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. Praha: Karolinum, 1954-, **2005**(4), s. 105-122. ISSN 0323-0619.
14. SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-673-9.
15. SWALLOW, Richard (ed.). *The Class Actions Law Review*. Londýn: Law Business Research Ltd., 2017. ISBN 978-1-910813-39-3.
16. SWALLOW, Richard (ed.). *The Class Actions Law Review, second edition*. Londýn: Law Business Research Ltd., 2018. ISBN 978-1-912228-28-7.
17. ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-799-6.
18. ŠVEŘEPOVÁ, Kateřina. Fenomén hromadné žaloby jako projev proměny vnímání role práva v moderní společnosti. *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, **2019**(4), s. 18-24. ISSN 1210-6348.
19. TICHÝ, Luboš. Procesní ochrana kolektivních zájmů – přehled řešení. TICHÝ, Luboš, ed. *Procesní ochrana kolektivních zájmů*. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. Praha: Karolinum, 1954-, **2005**(4), s. 35–64. ISSN 0323-0619.
20. TRYZNA, Jan. K jednotě a diferenciaci práva na odvětví práva hmotného a procesního ve vztahu k právnímu institutu zastoupení. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, **2020**(12), s. 425-430. ISSN 1210-6410.

21. VAN DEN BERGH, Roger. Private Enforcement of European Competition Law and the Persisting Collective Action Problem. *Maastrich Journal of European and Comparative Law*. 2013, **20**(1). ISSN 1023-263X.
22. WINTEROVÁ, Alena. Hromadné žaloby (procesualistický pohled). *Bulletin advokacie*. Praha: Česká advokátní komora, 1971-, **2008**(10), s. 21-27. ISSN 1210-6348.
23. ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní. 2., aktualizované vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-571-5.
24. ZIMA, Petr. Hromadné žaloby. *Právní rozhledy*. Praha: C. H. Beck, 1993-, **2018**(5), s. 153-160. ISSN 1210-6410.
25. ZOULÍK, František. Problematika hromadných žalob se zřetelem k českému právu. TICHÝ, Luboš, ed. *Procesní ochrana kolektivních zájmů: Problematika hromadných žalob se zřetelem k českému právu. Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. Praha: Karolinum, 1954-, **2005**(4), s. 11-19. ISSN 0323-0619.

Seznam použitých internetových zdrojů

1. AMARO, Rafael, CORNELOUP, Sabine a JAULT-SESEKE, Fabienne et. al. Collective redress in the Member States of the European Union [online]. Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs, 2018 [cit. 18. 11. 2020]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/608829/IPO_L_STU\(2018\)608829_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/608829/IPO_L_STU(2018)608829_EN.pdf)
2. BUŠA, Jindřich. Zákon o hromadném řízení. *epravo.cz* [online]. 10. 7. 2020 [cit. 5. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zakon-o-hromadnem-rizeni-111459.html>.
3. BALARIN, Jan, TICHÝ, Luboš. Kolektivní ochrana procesních práv v ČR: sen či skutečnost? (návrh právní úpravy a jeho odůvodnění). *Bulletin advokacie* [online]. 22. 3. 2013 [cit. 25. 1. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kolektivni-ochrana-procesnich-prav-v-cr-sen-ci-skutecnost-navrh-pravni-upravy-a-jeho-oduvodneni>.
4. BALÝOVÁ, Lucie. Hromadné žaloby. *epravo.cz* [online]. 27. 7. 2018 [cit. 1. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/hromadne-zaloby-107951.html>.
5. ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA. In VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vypořádání připomínek k materiálu: Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách* [online]. 5. 2. 2018, s. 109-123. [cit. 18. 11. 2020]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7SLS>.
6. ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA, Hromadné žaloby EU - stanovisko CCBE a rešerše, 10. schůze jednání představenstva konaná 11. – 12. června 2018 [cit. 10. 12. 2020]. Dostupné z: https://www.cak.cz/assets/priloha_3_2018_06_11.pdf
7. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. In VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vypořádání připomínek k materiálu: Návrh věcného záměru zákona o*

- hromadných žalobách* [online]. 5. 2. 2018, s. 22-27. [cit. 20. 11. 2020]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7SLS>.
8. EVROPSKÝ PARLAMENT. Usnesení Evropského parlamentu ze dne 2. 2. 2012 k dokumentu „Směrem k soudržnému evropskému přístupu ke kolektivnímu odškodnění“. [online] [cit. 17. 12. 2020]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012IP0021&from=EN>.
  9. HAMULÁKOVÁ, Klára a KŘIVÁČKOVÁ, Jana Petrov. Kolektivní ochrana práv v nově navrhované úpravě. *Bulletin advokacie* [online]. 1. 1. 2019 [cit. 25. 11. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/kolektivni-ochrana-prav-v-nove-navrhovane-uprave>.
  10. HENSLER, R. Deborah, GIDDENS, Beth a GROSS, Jennifer et. al. *Class Action Dilemmas: Pursuing Public Goals for Private Gain (Executive Summary)*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, [online]. 1999 [cit. 10. 10. 2020]. Dostupné z: https://www.rand.org/pubs/monograph_reports/MR969z1.html.
  11. HOKR, Tomáš a MUNZAR, Tomáš. O hromadných žalobách: Proč (ne)chtít zavést hromadné žaloby (I. díl série). *epravo.cz* [online]. 30. 4. 2020 [cit. 20. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/o-hromadnych-zalobach-proc-nechtit-zavest-hromadne-zaloby-i-dilserie-111069.html>.
  12. HOLÝ, Jan. Soud smetl další žalobu v kauze Dieselgate. Odškodnění chtěla Česká pošta. *Novinky* [online]. 9. 10. 2019 [cit. 19. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/soud-smetl-dalsi-zalobu-v-kauze-dieselgate-odskodneni-chtela-ceska-posta-40299194>.
  13. HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY. In VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vypořádání připomínek k materiálu: Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách* [online]. 5. 2. 2018, s. 81-95. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7SLS>.
  14. HOWELLS, G. a MICKLITZ, H.-W. Guidelines for Consumer Organisations on Enforcement and Collective Redress [online]. 9. 2009 [cit. 2. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/40585/45297/549420/priloha001.pdf>.
  15. KODEK Georg E. General Collective Redress Mechanism [online]. *British Institute of International and Comparative Law: Focus on Collective Redress* [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z: <https://www.collectiveredress.org/collective-redress/reports/austria/factsheet>.
  16. LEIN, E., FAIRGRIEVE, D., SALIM, R. et. al. State of Collective Redress in the EU in the context of the implementation of the Commission Recommendation JUST/2016/JCOO/FW/CIVI/0099. [online]. *British Institute of International and Comparative Law*. 11. 2017 [cit. 18. 1. 2021]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/newsroom/just/document.cfm?action=display&doc_id=50236
  17. MATZNER, Jiří. Tzv. překvapivá rozhodnutí v civilních řízeních. *Právní prostor* [online]. 10. 2. 2021 [cit. 2. 3. 2021]. Dostupné z:

<https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/tzv-prekvapiva-rozhodnuti-v-civilnich-rizenich>.

18. MIKLÍKOVÁ, Eliška a VODIČKOVÁ, Martina. Co přináší návrh zákona o hromadných žalobách? *epravo.cz* [online]. 4. 4. 2019 [cit. 5. 1. 2021]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-prinasinavrhzakona-ohromadnych-zalobach-109147.html>.
19. MULLENIX, Linda S. Class Actions Shrugged: Mass Actions and the Future of Aggregate Litigation. 6. 6. 2013. 32 Rev. Litig. 591 (2013), *U of Texas Law, Public Law Research Paper* č. 323. [online]. 2013 [cit. 17. 1. 2021]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2211843>
20. NEJVYŠŠÍ SOUD ČESKÉ REPUBLIKY. *Vyjádření Nejvyššího soudu k návrhu zákona o hromadných žalobách* [online]. 25. 4. 2019 [cit. 7. 1. 2021]. Dostupné z [http://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/036A1844BCAB47D7C12583E7002A633B/\\$file/sleg22-2019-prip.orig..pdf](http://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/036A1844BCAB47D7C12583E7002A633B/$file/sleg22-2019-prip.orig..pdf).
21. NELSON, Heather, KLIEBARD, K. Kenneth a CUMMING A. Michael et al. Class/collective actions in the United States: overview. *Practical Law* [online]. 1. 8. 2020 [cit. 2. 11. 2020]. Dostupné z: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/4-617-9264?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/4-617-9264?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&comp=pluk&bhcp=1)
22. PŘÍKAZSKÁ, Lenka a JELÍNEK, Milan. „Amicus curiae“ ve světle české právní úpravy. *epravo.cz* [online] 27. 8. 2020 [cit. 2. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/amicus-curiae-ve-svetle-ceske-pravni-upravy-111644.html>.
23. REDING, Viviane, ALMUNIA, Joaquín a DALLI, John. Towards a Coherent European Approach to Collective Redress: Next Steps Joint information note [online] 5. 10. 2010. [cit. 1. 11. 2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/Commission_2010_information_towards_european_collective_redress.pdf.
24. Report on Class Action Fairness Act of 2005, S. Rep. No. 109-14, at 37 (2005), reprinted in 2005 U.S.C.A.N. 3, 36, available at 2005 WL 627977 [online]. 2005 [cit. 10. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.congress.gov/congressional-report/109th-congress/senate-report/14>.
25. SEDLÁČEK, Dušan a RAJDOVÁ, Denisa. K dalšímu vývoji Směrnice o reprezentativních žalobách. *epravo.cz* [online]. 26. 8. 2020 [cit. 2. 2. 2021]. Dostupné z <https://www.epravo.cz/top/clanky/k-dalsimu-vyvoji-smernice-o-reprezentativnich-zalobach-111703.html>.
26. SMITH. Vincent, YALABIK, Fulya Teomete. England and Wales [online]. *British Institute of International and Comparative Law: Focus on Collective Redress* [cit. 5. 10. 2020]. Dostupný z: <https://www.collectiveredress.org/collective-redress/reports/ew/factsheet>.
27. STANOVISKO CCBE K NÁVRHU SMĚRNICE O ZÁSTUPNÝCH ŽALOBÁCH NA OCHRANU KOLEKTIVNÍCH ZÁJMŮ SPOTŘEBITELŮ DOPLNĚNÉ KOMENTÁŘEM ČAK. *Bulletin advokacie* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 22. 10. 2018 [cit. 27.

12. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/stanoviskocbck-navrhu>.
28. SVEŘEPOVÁ, Kateřina. Přípravovaný zákon o hromadném řízení v Česku: jeho podoba je stále nejasná. *Česká justice* [online]. 10. 2. 2021 [cit. 5. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/blog/pripravovany-zakon-o-hromadnem-rizeni-v-cesku-jeho-podoba-je-stale-nejasna/>.
29. UNIE ZAMĚSTNAVATELSKÝCH SVAZŮ ČR. In VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vypořádání připomínek k materiálu: Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách* [online]. 5. 2. 2018, s. 70-81. [cit. 5. 12. 2020]. Dostupné z <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNAVPF7SLS>.
30. U.S. CHAMBER INSTITUTE FOR LEGAL REFORM. 'Fair Deal' for Consumers? An Update on EU Consumer Attitudes Towards Collective Actions and Litigation Funding [online]. 7. 2018 [cit. 11. 11. 2020]. Dostupné z: <http://institutelegalreform.org/research/eu-consumer-survey-2018>.
31. VANHULST, Oliver. Belgium [online]. *British Institute of International and Comparative Law: Focus on Collective Redress* [cit. 5. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.collectiveredress.org/collective-redress/reports/belgium/factsheet>.
32. VONEŠOVÁ, Suzan. Hromadné žaloby ve světle COVID-19. *epravo.cz* [online]. 10. 9. 2020 [cit. 19. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/hromadne-zaloby-ve-svetle-covid-19-111832.html>.
33. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Vypořádání připomínek k materiálu: Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách* [online]. Praha. 5. 2. 2018 [cit. 11. 10. 2020]. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSARKE8ZPJ>.

Ostatní zdroje

1. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI, ODBOR LEGISLATIVNÍ. Návrh věcného záměru zákona o hromadných žalobách. Praha, 2018.
2. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Důvodová zpráva k návrhu zákona o hromadných žalobách. Praha, 2019.
3. VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. Vládní návrh zákona o hromadném řízení s důvodovou zprávou. Praha, 2020.
4. NEZKUSILOVÁ, Darina. *Kolektivní právní ochrana ve vybraných členských státech EU*. Praha: Kancelář Poslanecké sněmovny, 2019, Srovnávací studie, č. 5. 378, s. 19.
5. EVROPSKÁ KOMISE. Zelená kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel. ES – KOM (2005) 672. Brusel, 19. 12. 2005.
6. EVROPSKÁ KOMISE. Bílá kniha o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel. ES – KOM (2008) 165. Brusel, 2. 4. 2008.

7. EVROPSKÁ KOMISE. Zelená kniha o kolektivním odškodnění spotřebitelů ES – KOM (2008) 794, Brusel, 27. 11. 2008.
8. Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES.
9. Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních práv spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES kompromisní verze z 21. listopadu 2019.
10. Postoj Rady v prvním čtení s ohledem na přijetí Směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES – odůvodnění Rady – přijatý Radou dne 4. listopadu 2020, Brusel, 4. 11. 2020.